

Divrej Tora

ŠAVUOT

ŠABAT 2-3. LIPNJA 2025. - 6-7. SIVANA 5785.

Od nedjelje navečer, 1. lipnja, Židovi diljem svijeta slave Šavuot i obilježavaju dan kada su na Sinaju primili Toru i njezine zapovijedi. Talmudski učenjaci, očito upoznati s klasičnim sažetkom židovskog blagdana Alana Kinga – pokušali su nas ubiti, mi smo pobijedili, idemo jesti – prepoznali su da neki možda neće smatrati mnoštvo obaveza nametnutih Židovskom narodu razlogom za slavlje. Učenjaci su posebno inzistirali da Židovi pokažu suprotno i da se dobro najedu na ovaj dan.

Posebno sada, ovo je slavlje ključno iz dva razloga. Prvo, ova je godina istaknula iskustvo židovske patnje, oživljavajući surovu stvarnost da je tisućljećima Židovski narod bio preziran, uznemiravan i proganjan. Ipak, umjesto da otjera Židove, dezorijentirajuća izolacija koju američki Židovi proživljavaju zbližila ih je i probudila njihovu želju za povezivanjem s judaizmom i Židovskom zajednicom. Židovi žude slaviti svoju Židovsku pripadnost, a ne samo svoje preživljavanje.

Drugo, Židovski narod je nacija, religija i obitelj – ali najznačajnije, oni su zajednica vrijednosti. Njihova je misija sve od Abrahama bila poučavati i biti uzor kako vjere u B-ga tako i ljubaznosti prema drugima. Ta se priča nastavlja do danas, jer unatoč stoljećima progona, holokaustu i stalnim egzistencijalnim prijetnjama s kojima se Izrael suočava od svog ponovnog rođenja, Židovski se narod odbija ogorčeno povući u sebe i ostaje predan tome da bude izvor blagoslova za svijet.

Ipak, iskivljena priča promovirana u akademskim krugovima, medijima, progresivnim i krajnje desnim prostorima te međunarodnim forumima, prikazala je Židovski narod posvuda kao genocidan, ugnjetavački i mržilački, radikalno povećavajući fizičke prijetnje antisemitskog nasilja s kojima se Židovi posvuda suočavaju. Ali – još pogubnije – to također čini da se Židovi srame svog Židovskog identiteta. Proslava Šavuota je prilika da se po-

nosno potvrdi temeljni Židovska identitet i misija zajednice vrijednosti posvećenih vjeri i dobroti.

Sadašnja noćna mora započela je 7. listopada 2023., na Simhat Toru – blagdan kada se Židovi posvuda okupljaju u sinagogama u radosnom slavlju završetka godišnjeg ciklusa čitanja Tore. Noseći na ramenima svoju djecu, a u naručju svitke Tore, sudionici pjevaju i plešu u radosnom slavlju obitelji i vjere, i – najviše od svega – vrijednosti koje ih definiraju kao zajednicu.

Riječi – izjave vrijednosti – koje se iznova pjevaju toga dana izražavaju duboku zahvalnost za blagoslove istinskog Židovskog identiteta, i za sreću da se nastavi misija Abrahama i Židovskog naroda da čine dobro, da budu dobri, da uče, da žive po B-žoj riječi, i da donose svjetlo u svijet. Pjevaju, plešu, završavaju čitanje Tore, a zatim je odmah počinju ponovno proučavati, demonstrirajući svoj pravi karakter Naroda knjige.

Prije dvadeset mjeseci, taj je dan razoren jer su tamu na svijet donijeli teroristi Hamasa i njihovi podupiratelji, koji i dalje nastoje fizički uništiti Židovski narod. Ta se tama otada značajno pojačala zahvaljujući onima koji brane pa čak i slave napade, a dodatno su je produbili oni koji govore u ime pravde, humanitarnosti i građanskih prava dok poriču moralnost Židova i samo postojanje Izraela. Antisemitizam je živ i prisutan.

Ali takav je i Židovski narod – predan, kao i uvijek, svojim vrijednostima, svojoj dobroti, svojoj vjeri, svojoj svrsi, jedni drugima, i svjetlu koje nikada neće prestati nastojati donijeti u svijet.

Sretan Šavuot. Idemo jesti. ■

Rabbi Moshe Hauer, izvršni potpredsjednik pri Orthodox Union





Čitanja iz Tore na Šavuot: Alija po Alija

Šavuot 1. dan

Kohen/Rišon - prva alijsa - 6 p'sukim - Izlazak 19,1-6

Tora se vraća na slijed *J'ci'at Micrajim* do *Matan Tore*. Na Roš hodeš sivan (šest tjedana nakon odlaska iz Egipta) Djeca Izraelova dolaze na Sinaj.

Znamenita stvar, koju je vrijedno ponavljati... U trećem mjesecu po Izlasku, na **taj** dan, oni (Djeca Izraelova) stigoše u Sinajsku pustinju. Zašto **taj** dan; **tog** dana je način na koji se priča priča. Tora nije knjiga bajki tipa "bilo jednom prije mnogo godina". Tora je za nas živući vodič, kojega treba neprestano iznova otkrivati. Svakoga dana svaki Židov treba sebe zamisliti na Sinaju kako iznova prima Toru. Danas smo izašli iz egipatskog ropstva, danas stojimo podno gore Sinaj željno iščekujući B-žansku Objavu i danas se obavezujemo B-gu kao što On to traži od nas. Danas je prvi dan osatka našeg života. Riječi Tore koje učimo i po kojima živimo nikada ne smiju postati banalne. One u našim očima trebaju izgledati kao da smo ih **dan**as primili. Trebamo učiti Toru i vršiti *micvot* sa svježinom i entuzijazmom kao da ih po prvi puta doživljavamo. Ovo se dobro uklapa u "Jitroov model". Izazov pred nama je: Biti istinski Židov Tore čitavog svog života, sve godine života koje ti B-g daje, ali imati entuzijazam koji se češće nalazi kod preobraćenika i *baalei t'shuva*.



Levi/Šeni - druga alijsa - 7 p'sukim - Izlazak 19,7-13

Moše starješinama (i narodu) iznosi B-žje riječi, a oni odgovaraju glasnim "Sve što B-g kaže mi ćemo činiti". Moše potom kaže narodu neka se tri dana priprema da primi Toru. Za to vrijeme, pristup gori bio im je zabranjen.

Šliši - treća alijsa - 6 p'sukim - Izlazak 19,14-19

Ujutro trećega dana, narod se sakupio u podnožju gore praćen nadnaravnim zvucima i prizorima šofara, grmljavine, munja i dima. B-g će govoriti Moše na takav način da će narod biti svjedok te izravne komunikacije. Kada Moše bude govorio, B-g će odgovarati "glasom" (a ne samo putem viđenja ili duhovne telepatije).

B-g kaže Moše da se Narod treba "posvetiti danas i sutra". Relativno je lako posvetiti se na dan velikog čudesnog događaja *Matan Tore*. Izazov je svakome od nas da posvetimo sebe u mnogim "sutra" koji će uslijediti. Danima nakon čudesnih događaja, veličanstvenih duhovnih doživljaja. U dane kada se naši životi vrate "u normalu". To znači biti Židov. Mi posvećujemo ono svakodnevno. Stoga, ne postoji ništa što je

za nas svjetovno.

R'vi'i - četvrta alijsa - 20 p'sukim - Izlazak 19,20-20,14

B-g silazi (recimo to tako) na *Har Sinai* i poziva Mošea da Mu pristupi. B-g kaže Moše da ponovi upozorenje da se ne približava gori. Moše potom silazi dolje k narodu da im kaže B-žje riječi.

Ono što slijedi su *Aseret HaDibrot*, Deset zapovijedi. One se sastoje od 13 p'sukim koji sadrže 14 od 613 micvot Tore. *Aseret HaDibrot* se može promatrati kao konkretne micvot, a ujedno i kao "naslove poglavlja" za mnoge od micvot Tore (tj. **lo tignov** je konkretno zabrana kidnapiranja, a šire, kategorija svih zabrana vezanih uz krađu - pljačke, provale, prijevare u poslovanju, vršenje pritiska na nekoga da proda nešto što zapravo ne želi prodati, pomicanje granične oznake ... i drugo).

S gledišta micve

Prva zapovijed zvuči kao izjava koju B-g daje - možda uvodna napomena za ono što slijedi, no Rambam, Hinuh, i drugi vide je kao *micvu* da se vjeruje u B-ga. To je kao da je Tora rekla: "Ti ćeš vjerovati u B-ga". Ako slijedimo Rambamov pristup, ova prva *micva* Tore zahtijeva od nas da vjerujemo u B-ga, da radimo na tom vjerovanju jačajući ga i eliminirajući svaku dvojbu koju možda imamo. Ova *micva* je stalan, dinamičan izazov da neprestano unapređujemo kvalitetu i snagu



(nastavak s 2. stranice) **OU Israel's Torah Tidbits: Ailja po Ailja**

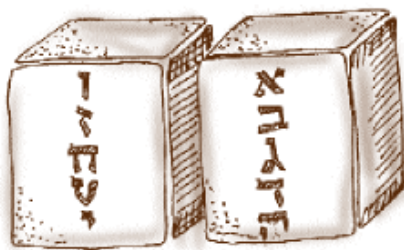
našeg vjerovanja.

Druga zapovijed sadrži nekoliko zabrana vezanih uz idolatriju. Konkretno, ne vjerovati u druge bogove (ova *micva* uključuje zabranu ne vjerovanja – ateizam), ne praviti idole, ne klanjati im se (čak i ako ne vjerujemo u njih), ne štovati idole na bilo koji način. Zapazite da se ova zapovijed bavi i mislima i postupcima.

Treća zapovijed zabranjuje da se uzaludno zaklinjemo. To se definira kao (1) zaklinjanje u istinitost o nečemu što je očigledna istina i dobro je poznato – npr. da je sunce vruće; (2) zaklinjanje kojim poričemo očiglednu istinu – da je mjesec načinjen od sira (zanimljivo, ovo se ne smatra lažju ili krivokletstvom, budući da je svakom poznato da mjesec nije načinjen od sira. Samo onda kada je istina o nekoj stvari nepoznata koristimo se pojmovima laž i krivokletstvo. Isprazna zakletva jednako je ozbiljna koliko i lažna, tako da je razlika među njima uglavnom teoretske naravi, no ovo nam naglašava koliko je ozbiljna stvar biti lakomislen u vezi zaklinjanja); (3) zaklinjanje da ćemo prekršiti Toru – npr. da će netko jesti svinjetinu. Takva je zakletva čim je izgovorimo isprazna jer se smatra da smo prethodno (na Sinaju) dali zakletvu da nećemo jesti svinjetinu. Stoga je ta zapovijed uzaludna i neučtiva upotreba B-žjeg imena; (4) zaklinjanje da ćemo učiniti nešto što je nemoguće – npr. da ćemo čitav tjedan ostati budni. Zajednički nazivnik tih vrsta uzalud-

nih zakletvi je da one sve "ponižavaju" upotrebu B-žjeg imena i prijetnja su nesmetanom funkcioniranju društva koje se često mora oslanjati na ozbiljnost prave zakletve.

Zapovijed broj 4 bavi se šabatom i u njoj je sadržana pozitivna *micva* da se šabata sjeća kidušom, te zabrana svih vrsta *melahe*, konkretnih vrsta stvaralačkih aktivnosti. *Micva zahor* uključuje kiduš kada šabat započne, i havdalu kada šabat završi. Zabra-



ne *melahe* podijeljene su u 39 kategorija, od kojih svaka sadrži i druge povezane aktivnosti, obično s istim ciljem. Npr, **sadnja** je jedna od 39 kategorija, a zalijevanje, obrezivanje, gnojenje... su u službi rasta bilja, te čine **toladot sadnje**.

Peta je zapovijed poštivati svoje roditelje. Djedovi i bake, svojta, starija (ili možda najstarija) braća i sestre, te učitelji, obuhvaćeni su njome (sa svojim razlikama). Za poštivanje roditelja obično se smatra da se odnosi na ono što netko čini za svoje roditelje, nasuprot štovanju (strahu od) roditelja, u što se ubraja ono što ne bi trebalo činiti jer bi to bio čin nepoštivanja.

Broj 6 je **isur ubojstva**, što se smatra antitezom vjerovanju u B-ga, budući

da ubojstvo izravno negira stvaranje ljudskog bića na Njegovu priliku.

Zapovijed broj 7 protiv **preljuba** zabrana je stupanja u odnos s udanom ženom, ali kao "naslov poglavlja" to nam također ukazuje na druge zabranjene odnose.

Broj 8 je **lo tignov**, koje se, kao što je ranije spomenuto, izričito definira kao kidnapiranje, ali je također i naslov poglavlja mnogih *micvot* u Tori. Možda ih se sve može rezimirati kao ukazivanje da osoba koja krši te zapovijedi stavlja sebe iznad drugih ljudskih bića. Očito je koliko je to štetno po društvo, i za težnje pojedinca ka *keduši*.

Broj 9 je zabrana da se "lažno svjedoči". U ovoj *micvi*, kao i u mnogim drugima, možemo vidjeti koliko je B-gu važno, nazovimo to tako, da mi budemo u stanju funkcionirati kao društvo. Oboje, i zakletve, a vjerojatno u većoj mjeri, i svjedočenje, neophodni su za utemeljenje **istine** kada nemamo izravnu spoznaju same istine. Toliki poslovi među ljudima uključuju povjerenje koje dajemo riječima jedni drugih, pogotovo kad su podržane zakletvom, te povjerenje koje polažemo iskazu dvojice svjedoka. Bez tih elemenata naših međuljudskih odnosa ne bismo bili u stanju funkcionirati kao društvo.

Zapovijed broj 10 protiv **priželjivanja** na neki način podvlači crtu tako da se fokusira na misaoni proces koji može dovesti do svih vrsta grijeha. Kao dio "Velikih 10" ona



(nastavak s 3. stranice) **OU Israel's Torah Tidbits: Alija po Alija**



ukazuje na značaj misli pri sagledavanju cjelokupne situacije, koja se obično sastoji od postupaka.

Hamiši - peta aliya - 9 p'sukim - Izlazak 20,15-23

Narod je paraliziran strahom zbog natprirodnog fenomena i drži se po dalje. Oni traže Mošea da im govori ono što B-g želi umjesto da izravno slušaju Njegov glas. Neki komentatori kažu da je taj zahtjev došao nakon prve dvije izjave, "Ja sam..." i "Neće biti drugih...". Drugi sugeriraju da je B-g svih "Deset izjava" prvo "izrekao" na nerazumljiv način, a potom ih je počeo "iznositi" jednu po jednu. Nakon druge izjave, Narod se uspaničio te tražio da im Moše govori ono što B-g želi, tako da ne slušaju "B-žji glas" izravno. B-g se, nazovimo to tako, složio s time, pod uvjetom da mi slušamo riječi proroka, s Mošedom kao "glavnim" među prorocima, i da njegovo proroštvo - Tora - ima najveći autoritet.

B-g kaže Mošeu da podsjeti Narod

da su čuli B-ga kako govori; da neće načiniti nikakve izrezbarene ljudske likove (čak ni u umjetničke svrhe); oni će podići žrtvenik i na njemu prinijeti žrtve; ako žrtvenik bude od kamena, njegovi kamenovi ne smiju biti obrađeni metalnim oruđem. Metalni pribor predstavlja mač, koji skraćuje život; žrtvenik predstavlja produljenje dana. Iz tog pravila proizlazi običaj da se odstrani ili prekrije nož za rezanje kruha tijekom "benšanja", jer se naš stol izjednačava sa žrtvenikom. (Neki autoriteti kažu da se taj *minhag* primjenjuje samo tijekom tjedna, a ne na šabat.) Žrtveniku se ne smije pristupiti stepenicama jer to nije dovoljno čedno, već se umjesto toga do njega treba popeti kosinom.

Maftir za prvi i drugi dan Šavuota - 6 p'sukim - Brojevi 28,26-31

Tora predstavlja *musafim* za blagdane, počevši od Pesaha. Šavuot se ovdje naziva *Jom HaBikurim*. Musaf za Šavuot ovdje se ubraja u *micve*.

Šavuot 2. dan

Kohen/Rišon - prva aliya - 5 p'sukim - Ponovljeni zakon 15,19-23)

Prvine od krava, koza i ovaca su svete. S njima se ne smije raditi niti od njih ostvarivati korist. One su dani *kohenu* kao jedan od njegovih darova što mu ih dodjeljuje Tora (nakon 30-50 dana otkako dođu na svijet). One će biti hrana za *kohena* i njegovu obitelj nakon što budu pri-neseni kao *korban* - tijekom prve godine, osim ako "nisu prikladni za žrtvenik". U tom slučaju one su *kohenova* imovina, da radi s njima što mu drago. *B'hor* ove vrste vrijedi čak i u naše vrijeme, kada nema *Beit HaMikdaša*. Samo što nam učenjaci zabranjuju da vršimo tu *micvu*, jer dok smo trenutno bez *Beit HaMikdaša*, to bi bilo tegoba nametnuta *kohenu* koji prima *b'hor*, te iskušenje za različite prijestupe *kohena*.

Levi/Šeni - druga aliya - 3 p'sukim - 16,1-3

Šliši - treća aliya - 5 p'sukim - 16,4-8

R'vi'i - četvrta aliya - 4 p'sukim 16,9-12

Hamiši - peta aliya - 5 p'sukim 16,13-17

Čuvajte proljetni mjesec i donesite *korban Pesah*. (To je ponavljanje *micve* da se kalendar prema potrebi prilagodi dodavanjem mjeseca - drugog adara - kako bi se Pesah pogurnuo u proljeće.) *Hamec* je zabranjen na poslije podne *Erev Pesaha*.



(nastavak s 4. stranice) **OU Israel's Torah Tidbits: Alija po Alija**

Hagiga (dobrovoljna žrtva koja se prinosi uz pashalno janje na Pesah, *op.pr.*) ne može biti ostavljena duže od dva dana. *Korban Pesah* se ne smije prinijeti na osobnom žrtveniku. Radujte se na blagdane. Done-site *korbanot* u *Mikdaš* na *hagim*. Ne pojavljuju se tamo praznih ruku.

Maftir za prvi i drugi dan Šavuota – 6 p'sukim – Brojevi 28,26-31

Tora predstavlja *musafim* za blagdane, počevši od Pesaha. Šavuot se ovdje naziva *Jom HaBikurim*. Musaf za Šavuot ovdje se ubraja u *micve*.

Haftara za prvi dan Šavuota – 29 p'sukim – Ezekiel 1,1-28, 3,12

Haftara za drugi dan Šavuota – aškenazi – 19 p'sukim – Habakuk 3,1-19

Haftara za drugi dan Šavuota – sefardi – 19 p'sukim – Habakuk 2,20 -3,19





Rabbi Jack Abramowitz:

Tarjag – 613 zapovijedi

25. Tko poznaje Jednog? Ja poznajem Jednog!: Obveza da znamo da postoji B-g (Izl 20,2)

26. Ni ispred, ni iza: zabrana vjerovanja u druge "bogove" (Izl 20,3)

27. Jedan idol, za isporuku u četvrtak: zabrana stvaranja idola (Izl 20,4)

28. Stoj uspravno!: Zabrana obožavanja idola na isti način na koji služimo B-gu (Izl 20,5)

29. Ne samo oni u kućama od stakla: zabrana služenja idolima na načine koji su specifični za njih (Izl 20,5)

30. Znao sam to!: Zabrana protiv bespotrebnog zaklinjanja (Izl 20,7)

31. Jom ha-šiši: Obveza da se šabat posveti riječima (Izl 20,8)

32. Nećeš raditi u subotu: zabrana protiv vršenja rada u subotu (Izl 20,10)

33. M je za milijun stvari koje mi je dala ...: Obveza da se poštuje vlastite roditelje (Izl 20,12)

34. Ubijaš me: zabrana ubojstva (Izl 20,13)

35. Fatalna privlačnost: zabrana preljuba (Izl 20,13)

36. Trgovina ljudima: zabrana otmice ljudi (Izl 20,13)

37. Pravo krivnje: zabrana lažnog svjedočenja (Izl 20,13)

38. Što je moje moje je, što je tvoje moje je? Zabrana gramzivosti (Izl 20,14)

39. Barbika: zabrana stvaranja ljudskih oblika (Izl 20,20)

40. Moćnije od mača: Zabrana izgradnje žrtvenika pomoću metalnog alata (Izl 20,22)

41. Penjemo se: zabrana uspinjanja do žrtvenika stepenicama (Izl 20,23)

473. Od sedam četiri: Obaveza da se odvoji druga desetina
Odvojiti ćeš desetinu od svog usjeva koji si posadio ... (Ponovljeni zakon 14,22)

474. Od sedam dva: Obaveza da se odvoji desetine za siromašne
Na kraju tri godine, uzet ćeš svaku desetinu ... (Ponovljeni zakon 14,28)

475. Agent za naplatu dugova: Zabrana da se zahtijeva plaćanje Šemita zajmova

... neće utjerivati duga od svoga bližnjega ili brata ... (Ponovljeni zakon 15,2)

476. Agent za naplatu dugova 2. dio: Obaveza da se naplati od ne-Židova
Od tuđinca ćeš utjerati ... (Ponovljeni zakon 15,3)

477. Otpiši: Obaveza da se u Šemita ponište dugovanja
... onoga što ti brat duguje, odreći ćeš se (Ponovljeni zakon 15,3)

478. Ne budi škrt ...: Zabrana uskraćivanja milostinje siromašnima
... ne otvrdni svoje srce niti stisni šaku svoju ... (Ponovljeni zakon 15,7)

479. Budite darežljivi!: Obaveza dobrotvornog davanja
... otvoriti ćeš mu ruku svoju ... (Ponovljeni zakon 15,8)

480. Daj, budi prijatelj...!: Zabrana da se prije Šemita suzdržava od pozajmljivanja
Pazi da ti se u srcu ne javi nedostojna pomisao ... (Ponovljeni zakon 15,9)

481. Velikodušni oproštajni darovi: Zabrana da se *eved Ivrija* otpusti praznih ruku
... nećeš ga poslati praznih ruku. (Ponovljeni zakon 15,13)

482. Ho-ho-ho: Obaveza da se *eved Ivriju* daju darovi kada odlazi
Daj mu velikodušno od svojih stada, od svog vršenja žita i svog vinskog podruma ... (Ponovljeni zakon 15,14)

483. Nema posla za Ferdinanda: Zabrana rada posvećenih životinja
... nećeš raditi sa svojim prvorodenim bikom ... (Ponovljeni zakon 15,19)

484. Šišanje: Zabrana strizanja posvećenih životinja
... nećeš strizati prvence svoga stada. (Ponovljeni zakon 15,19)

485. Sedam dana - i polovina: Zabrana jedenja *home-ca* u popodnevним satima Erev Pesaha
Ništa kvasno ne jedi nad njom... (Ponovljeni zakon 16,3)

486. Uvijek ima mjesta za hagiga: Zabrana da nešto ostane od blagdanskih žrtava
... niti će išta od mesa ... preostati do jutra... (Ponovljeni zakon 16,4)

487. Micva 487 ... recimo ...: Zabrana prinošenja korban Pesaha na osobnom žrtveniku
Ne smiješ zaklati žrtvu Pesah u nekom od svojih gradova ... (Ponovljeni zakon 16,5)



(nastavak sa 6. stranice) **Rabbi Jack Abramowitz: Tarjag – 613 zapovijedi**

488. Ne brini se, budi sretan: Obaveza da se raduje na blagdan

Radovat ćeš se na svoj blagdan ... (Ponovljeni zakon 16,14)

489. Gosti Kuće: Obaveza da se pojaviš u Hramu na blagdane

Tri puta godišnje svi se muškarci moraju pojaviti pred B-gom na mjestu koje će On odrediti ... (Ponovljeni zakon 16,16)

490. Donio sam ti nešto: Zabrana da se u Hram dođe praznih ruku

... neće se pojaviti pred B-gom praznih ruku. (Ponovljeni zakon 16,16)

404. Vrlo posebno: Obaveza da se prinese dodatna žrtva na Šavuot

Na dan kad donosite svoje prvine, kad donese prinos novog brašna B-gu, vaš Blagdan tjedana ... (Brojevi 28,26) ■

Sefer Hamicvot Hakacar

Zapovijedi koje se danas mogu poštivati

kako ih je sakupio Hafec Hajim

Pozitivne zapovijedi

28. Pozitivna je zapovijed počinuti od rada na blagdan Šavuot

kao što Pismo kaže, Toga istog dana sazvat ćete sveti sabor (Vajikra 23,21).

Na snazi je na svakom mjestu, u svako doba, kako za muškarce tako i za žene.

Negativne zapovijedi

149. Negativna je zapovijed ne raditi nikakvog posla na Šavuot

Kao što Pismo kaže, I proglasit ćeš upravo na taj dan: bit će vam sveti sastanak; nećete raditi nikakvog teškog posla (Vajikra 23,21)

Ovo je na snazi na svakom mjestu i u svako vrijeme, ia za muškarca i za ženu. ■

Avot De-Rabi Natan

Šavuot I Ploče saveza

Šavuot obilježava blagdan na koji je židovski narod primio Toru. Na Šavuot postoji općeprihvaćena tradicija da se ostane budan čitave noći i uči Toru. Dok se metaforički pripremamo za primanje Tore tijekom jutarnjeg čitanja Tore mi očitujemo svoju ljubav prema Tori i naše uzbuđenje zbog mogućnosti da je učimo.

On je razbio ploče (saveza) - Ovo je jedna od tri stvari koje je Mojsije učinio svojom voljom i njegov stav je bio u skladu s B-žjim (De-Avot Rabi Natan, 2)

Kada je Mojsije otišao u nebesa primiti Toru ... uzeo ju je, spustio se na goru, i bio ushićen. Kada je vidio odvratnu uvredu koju su Izraelci počinili napravivši zlatno tele, rekao je u sebi: "Kako im mogu dati ploče – tako ću ih obvezati na sve zapovijedi i učiniti da zasluže smrt, jer u

Deset zapovijedi kaže, "Nećeš imati drugih bogova pored mene" (Izlazak 20,4). Mojsije se okrenuo od njih. 70 starješina vidjelo ga je i potrčalo za njime. Mojsije je držao jedan kraj ploča a starješine su držale drugi kraj. Mojsijeva snaga je prevladala nad svima njima, kao što kaže, "za svu veliku moć i strašnu silu koju je Mojsije pokazao pred cijelim Izraelom" (Ponovljeni zakon 34,12). Mojsije je pogledao ploče i primijetio da su slova sa njih nestala. Rekao je: "Kako mogu dati djeci Izraelovoj ploče na kojima nema ničega? Umjesto toga, ja ću ih zadržati i slomiti ih, kao što kaže, "Ja sam držao dvije ploče i bacio ih s obje ruke, razbivši ih pred vašim očima" (Ponovljeni zakon 9,17).

Avot De-Rabi Natan, je jedan manji traktat Talmuda koji razrađuje mnoge odlomke koje nalazimo u poznatijim Pirke Avot. ■



Rabbi Berel Wein:

Blagdan Šavuot

Pedeset dana začas prolete, pogotovo ako ih čovjek sam broji. Čini se kao da smo još jučer vršili pripreme da sjednemo oko stola za Seder Pesah, a sada, evo, krajem tjedna Šavuota. Iako ovaj blagdan ima i niz drugih imena koji su povezani s njime - Blagdan *bikurim*/prvih plodova, Blagdan davanja Tore - pravo ime koje mu je dodijeljeno je Šavuot - Blagdan tjedana.

Ono što to ime ističe je prolazak i odbrojanje vremena. U svom opisu samog blagdana, Tora više puta ponavlja ovaj vremenski prolazak tjedana od blagdana Pesaha do proslave blagdana Šavuota. Očito je da se ovaj tijek vremena smatra važnim dijelom značenja samog blagdana.

U Talmudu, kao i u samoj Bibliji, blagdan Šavuot se naziva *aceretom* - na neki način dodatkom, dopunom i podupiračem Pesaha. On nekako dovršava proces izbavljenja židovskog naroda iz egipatskog ropstva. On nam ilustrira svrhu tog izbavljenja i pravi cilj na koji nas sloboda usmjerava u našem osobnom životu i životu naroda.

Djeluje kao da je objava na Sinaju i davanje Tore strateški cilj čitave priče o židovskom narodu u Egiptu, dok je stvarni Izlazak iz Egipta neophodna taktika da se omogući taj strateški cilj. Tek povezivanjem Šavuota s Pesahom brojanjem sedam tjedana ova nam poruka postaje jasna i uvjerljiva.

Povezanost Šavuota s obiljem i blagoslovima poljoprivrednih usjeva isto je tako naglašena u Tori i nalazi se u pozadini drame knjige o Rut koja se, po običaju, u sinagogi javno čita na Šavuot. Ljudi ne mogu živjeti samo od kruha, ali ne mogu živjeti niti bez kruha. Stoga nas se na Šavuot podsjeća na svakodnevno čudo prirode koje nam daje hranu i

sredstva za život za sve nas.

U našim sadašnjim blagoslovljenim uvjetima obilja mi često smatramo da naša hrana dolazi iz trgovine i da na neki način imamo pravo uživati u količini i raznovrsnosti namirnica koje su nam dostupne. Mi, da tako kažem, uvijek tražimo B-žu ruku u neuobičajenim i nepredvidivim okolnostima. Međutim, u redovitim svakodnevnim svjetovnim aktivnostima u kojima se nađemo sve nam je teže osjetiti B-žansku prisutnost.

Poljoprivredna narav blagdana Šavuota podsjeća nas na stalnu B-žu prisutnost u našem životu svaki puta kad sjednemo objedovati hranu koju je proizvela naša zemlja. Na svijetu je bilo vremena kada nisu samo Židovi izgovarali blagoslov zahvale prije i nakon jela. Suvremeni svijet danas je gurnuo u stranu taj starinski običaj. Međutim, u židovskom životu on ostaje važan dio naše svakodnevne aktivnosti i nužan podsjetnik na blagoslove koje je B-g dao trudu čovjeka koji obrađuje zemlju. Sloboda bez hrane je katastrofa. Šavuot nas podsjeća na tu očitu, ali često zapostavljenu istinu.

Konačno, Šavuot dolazi da učvrsti naše vjerovanje u primat učenja i štovanja Tore u našem životu, kako osobnom tako i nas kao naroda. Čuvena izjava Rava Saadye Gaona da "naš narod jest narod samo zahvaljujući našoj Tori" dokazala se u tisućljećima židovske povijesti i zbivanjima u njima. Oni koji su preki-

nuli svaku vezu s Torom, oni i/ili njihovi potomci na kraju su otpali od židovskog naroda.

Tora i objava na Sinaju su ono što povezuje čitav Izrael zajedno - Aškenaze i Sefarde, jemenitske i litvanske židove, crne i bijele, i sve nijanse između njih, politički liberalne i konzervativne, stare i mlade. Tora je ono što prelazi preko svih ograničenja i grupiranja unutar Izraela.

Ovo je ideja koju sama Tore izražava, da smo na Sinaju svi bili "jedno srce i jedno biće". Šavuot je blagdan židovskog jedinstva, blagdan prihvatanja naših individualnih razlika u okviru cilja da postanemo kraljevstvo svećenika i sveti narod. Uslijedio je sedmotjedni proces koji je vodio od egipatskog ropstva do slave na Sinaju. I mi se nalazimo usred procesa obnove židovskog naroda, jačanja židovske države i revitalizacije stvarne zemlje Izrael. Za taj postupak treba vremena i on neće biti dovršen u samo sedam tjedana. Ali primjer sedmotjednog čekanja na Šavuot itekako će nam koristiti.

Prisjećanja na Šavuot

Bio sam u pripremama za vođenje dijela cjelonoćnog učenja koje se u mojoj sinagogi održavalo u noći Šavuota, kada sam naišao na knjigu koja je sadržavala opise nekadašnjih proslava Šavuota ovdje u zemlji i državi Izrael. Veliki dio knjige bio je posvećen novim i inovativnim pro-





(nastavak s 8. stranice) **Rabbi Berel Wein: Blagdan Šavuot**

gramima proslave Šavuota koji su bili u modi u kibucima i u dobrom dijelu novog izraelskog društva tijekom 1920-ih i 1930-ih. U to doba Šavuot je izgubio svaki značaj kao *hag matan toratenu* - blagdan darivanja Tore Izraelu na Sinaju - i postao maltene hedonistički obred proslave židovske poljoprivrede - *hag habikurim*. Parade, plesovi, ukrašeni margarci i domahivanje lijepih djevojaka sa seoskih kola, marševi i bendovi, svi su slavili blagdan Šavuota i trijumf židovskog poljodjelca, sada nesputanog okovima dijasporne i židovske tradicije. Sve je to bilo praćeno podrugljivim stavom prema staromodnom Šavuotu te čvrstim i predanim duhom novog doba - pobjedom marksizma - koji će započeti zajedno s novim plodovima sezone. Bialik, Tchernikovsky i drugi pisali su poeziju o našim novim poljodjelicima i poganskoj slavi novih proslava. U stvari, neki su istaknuti pisci i novinari tog vremena pisali da će Prvi maj, međunarodni praznik radnika i marksizma, zasigurno zamijeniti Šavuot, čak i ovaj novi, čisto *hag habikurim* Šavuot - na posljetku kao židovski praznik kasnog proljeća. O, dobrih li starih dana nerealne marksističke naivnosti i doktrinarnog razmišljanja!

No, novi i inovativni Šavuot nije izdržao test vremena. Komunizam i marksizam propali su u krhotinama propalog ekonomskog planiranja i ubilačkih diktatorskih vlasti. Kibuci su sada prilično siromašni, kako ekonomski tako i socijalno. Izraelska poljoprivreda trenutno je gotovo u potpunosti ovisna o stranim radnicima koji obavljaju taj posao. U većem dijelu zemlje više nema prvomajskih parada, a crvene zastave koje su bile barjaci vrlog novog svijeta sada čame u naftalinu. Parade i plesovi *hag habikurim* Šavuota, utjelovljenje radosti sadnje i žetve, sada su *pase*, staromodni. Socijalisti su postali kapitalisti, oni koji su slali

Židove da naseljavaju Gazu i zemlju Izrael sada ih prisiljavaju da odu od tamo, cionisti su postali postcionisti, izraelski patrioti su postali opijeni građanskim pravima Palestinaca čija je namjera uništiti židovsku državu, a arheolozi i biblijski učenjaci Naroda knjige nastoje dokazati da nikada zapravo nije ni bilo knjige. Ne radi se o tome da su "svjetovna kola" "novog Židova" prazna, već su kola zapravo naletjela na toliko mnogo brazdi na cesti, da su se zbog nedostatka discipline i ravnoteže, u potpunosti prevrнула.

Židovski vrijednosni sustav, utjelovljen u Deset zapovijedi, koje Šavuota doista obilježava, ključ je uspješnog opstanka Židova u ovoj zemlji. Uvijek je tako bilo u našoj povijesti, a tako je ostalo i danas. Ne govorim toliko o poštivanju obrednog i židovskog zakona, za koji, usput budi rečeno, ja vjerujem da je jedini način očuvanja židovskih vrijednosti u židovskom društvu, koliko o razumijevanju i uvažavanju tradicije, običaja i primjerenog ponašanja u Židovskom životu. Besramnost i bahatost koje inficiraju naš politički sustav suprotnost su židovskom sustavu vrijednosti. Prihvatanje i odobravanje nepristojnosti, netolerancije, demonizacije drugih, agresivnosti i nemilosrdnosti u našem društvu, što se pokazuje društvenim, ekonomskim i političkim ponašanjem, u židovskom sustavu vrijednosti smatra se neprihvatljivim. Sve boljke koje muče naše društvo - obiteljsko nasilje, zločin i ubojstva, zloupotrebe opojnih sredstava, korumpiranost vođa - dolaze od gubitka vrijednosnog sustava koji bi spriječio i sprečava takvo ponašanje. Ove društvene bolesti prelaze sve barijere i utječu na sve skupine izraelskog društva, mada je pojava ovih bolesti statistički manje prisutna u religioznom židovskom društvu nego li u njegovom sekularnom dijelu. Čovjek može vidjeti sa-

mo stabla obreda, ali ne i šumu vrijednosti koje su temelj obreda. Pa ipak, naše škole i domovi moraju na neki način povratiti sposobnost podučavanja i osposobljavanja naše djece našem vrijednosnom sustavu ako želimo uspjeti u našem zadatku izgradnje istinskog židovskog društva ovdje u Izraelu. Zašto zahtijevati poznavanje Biblije na maturi ako se sve njegove vrijednosti i načela smatraju nebitnima i nepotrebнима u stvarnom svijetu našeg svakodnevnog života? Možda bi vlada i sindikati učitelja trebali razgovarati o ovom pitanju dok se svađaju oko reformi u našem razorenom školskom sustavu. Možda.

Šavuot - stari, istrošeni, ali uvijek svježiji Šavuot, predstavlja židovski sustav vrijednosti. Taj sustav naglašava odanost i poštenje, poštovanje prema starijima i našoj prošlosti, svetost vremena (neku vrstu senzibiliziranja javnosti za dan šabata) i mjesta (Jeruzalema i Hrama), te predanost pokušaju stvaranja skladnog "nekonformističkog" društva. Naš židovski sustav vrijednosti ne dopušta lažne bogove i njihovu utopijsku bezobzirnost. On naglašava naše dužnosti prema neznancu i prema strancu, jer smo i sami toliko puta bili u tom položaju sve od našeg prvog iskustva u Egiptu. On gleda da izgradi pravednije društvo, da podigne siromašne i omeška bogate, podučiti nepismene i učini poniznima učenjake, da uzvisi i spasi život i da ujedini židovsko društvo, istovremeno zadržavajući pravo da se individualno razlikujemo jedan od drugoga. Šavuot je više od grickalica i cjelonoćnog doživljaja učenja Tore. On je zapravo ponovno proživljavanje Sinaja i njegova sustava vrijednosti, njegovih uzvišenih ciljeva i dugog puta. Samo na takav način naš Šavuot može imati smisla i samo tako ćemo ga pamtit i za buduće naraštaje.

Hag sameah ■



Rabbi David Golinkin:

Što se desilo s Deset zapovijedi?

Čitanje Tore na Šavuot uključuje Deset zapovijedi, na temelju mišljenja jednog od *tana'im* (ranih učenjaka). Ovo je, bez sumnje, rezultat rabinskog vjerovanja da je Tora dana na gori Sinaj na Šavuot (*Šabat* 86b).

Unatoč tome, doista iznenađuje da Deset zapovijedi javno čitamo samo na Šavuot i kao dio tjednih paraša Jitro (Izlazak 20) i Va'ethanan (Ponovljeni zakon 5). Uostalom, i sama je Tora smatrala da Deset zapovijedi imaju presudan značaj za savez između B-ga i naroda Izraela. One su također navedene ili parafrazirane u psalmima 50. i 81. te u knjigama proroka Hošee (4,1-2) i proroka Jeremije (7,9).

Nadalje, Filon Aleksandrijski (u

prvom stoljeću n.e.) smatrao je Deset zapovijedi suštinom cijele Tore, koja detaljno razrađuje ono što Deset zapovijedi kaže u sažetom obliku. Istovjetna ideja je pronađena u Jeruzalemskom Talmudu (*Šekalim* 6,1): "Kao što u moru postoje ogromni valovi, s mnoštvom malih valića između njih, tako su i Deset zapovijedi, s mnoštvom pojašnjenja i detaljnih zapovijedi Tore između njih."

Pet stoljeća kasnije, Rav Sa'adia Gaon (882. do 942. godine n.e.) napisao je *Azharot* (liturgijske himne za Šavuot) koje uključuju svih 613 zapovijedi navedenih ispod svake pojedine od Deset zapovijedi. Na Šavuot ih do danas recitiraju Židovi

iz orijentalnih zemalja.

Slična ideja pronađena je u *Brojevi Raba* (13,15-16). Taj midraš kaže da u Deset zapovijedi ima 620 slova; 613 slova odnose se na 613 zapovijedi, a ostalih 7 na sedam dana stvaranja. "Ovo je zato da vas poduči da je čitav svijet stvoren radi Tore."

Konačno, mnoge srednjovjekovne i moderne sinagoge imaju Deset zapovijedi na vrhu Svetog ormara.

U svjetlu svega gore navedenog, zašto da ne čitamo Deset zapovijedi svakog dana, baš kao što čitamo tri stavka *Š'ma* i Pjesmu na moru (*Izlazak* 15)?

Odgovor je da su Židovi u vrijeme Drugog Hrama zaista svako jutro čitali Deset zapovijedi. Tako proizlazi iz papirusa Nash, napisanog u Egiptu oko 150. godine prije naše ere i objavljenom 1903. godine. On sadrži Deset zapovijedi (*Ponovljeni zakon* 5), nakon čega slijedi početak *Š'ma* (*Ponovljeni zakon* 6), i znanstvenici vjeruju da je to bio liturgijski tekst.

Nadalje, svitci s Mrtvog mora uključuju najmanje tri mala svitka koja sadrže Deset zapovijedi, *Š'ma* (*Ponovljeni zakon* 6 i 11) i druge odabrane odlomke iz Ponovljenog zakona i Izlaska. Dr. Ester Eshel tvrdi da su to bile zbirke molitvi koje su se govorile u Kumranu.

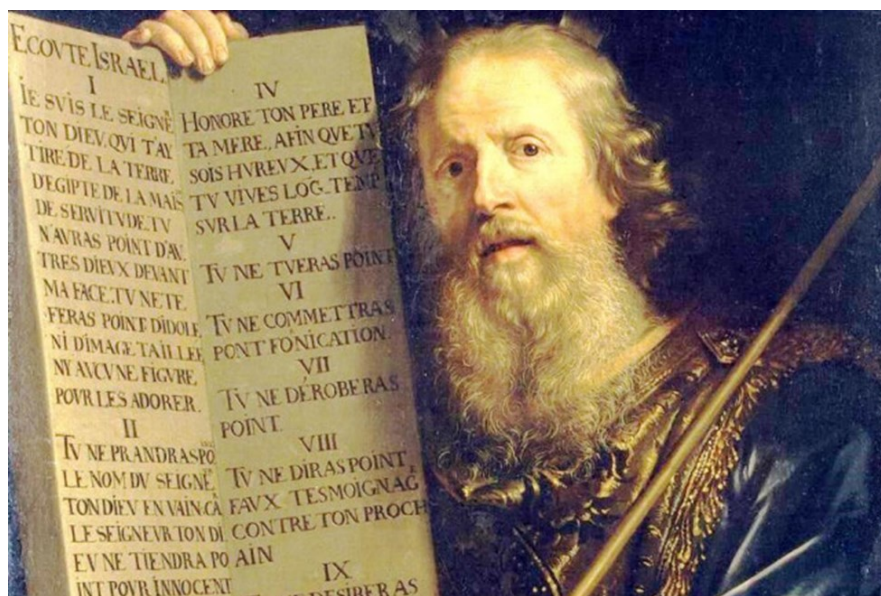
Još izričiti navod nalazi se u *Mišna Tamid* 5,1, koja kaže da su svakog jutra svećenici u Hramu izgovarali "Deset zapovijedi, *Š'ma* (*Ponovljeni zakon* 6), *V'haja im šamoa* (*Ponovljeni zakon* 11) ... *Emet V'jacio* (blagoslov nakon *Š'ma*), *blagoslov Avoda* (koji se danas nalazi u *Amida*) i Svećenički *blagoslov*."

Slično tome, u *Sifrei Devarim* (*Piska* 35) učenjaci su razmatrali moguć-





(nastavak sa 10. stranice) **Rabbi David Golinkin: Što se desilo s Deset zapovijedi?**



"Mojsije s Deset zapovijedi", Philippe de Champaigne, 1648.: Zašto ih ne čitati svaki dan?

nost da se Deset zapovijedi uključi u *tefilin*. I doista, sedam fragmenata *tefilina* otkrivenih u Kumranu uistinu uključuju i Deset zapovijedi. Pored toga, crkveni otac Jeronim, koji je živio u zemlji Izrael (342-420. g. n.e.), spominje da su u njegovo doba Deset zapovijedi još uvijek bile dio *tefilina*.

Ipak, ako su učenjaci smatrali Deset zapovijedi tako važnima, zašto su ih uklonili iz svakodnevnih molitvi? Rav Matana i bar Rabi Šmuel Nahman objasnili su u *Jerušalmi Berahot*, 1. poglavlje: "Bilo bi ispravno čitati Deset zapovijedi svaki dan; no zašto to ne činimo? Zbog revnosti heretika, da ne bi rekli: samo ove su bile dane Mojsiju na Sinaju." Slično tome, babilonski Talmud objašnjava (*Berahot 12a*): "One su već bile ukinute zbog mrmljanja heretika."

Koje su heretike imali na umu? Teorije uključuju rane kršćane ili Filona, gnostike ili Samaritance, ili skupinu Židova u trećem stoljeću. U svakom slučaju, ukidanje recitiranja proizlazi iz činjenice da su određene skupine tvrdile da je Mojsiju na Sinaju bilo dano samo Deset zapovi-

jedi. Doista, kada je Maimonides želio spriječiti običaj da se stoji dok se javno čita Deset zapovijedi, on se koristi sličnim argumentom: "... a oni misle da Tora ima različite razine i da su neki dijelovi bolji od drugih, a to je vrlo loše ..." (*Respona*, izd. Blau, br. 263). Drugim riječima, stanjanje za vrijeme čitanja Deset zapovijedi odaje dojam da su određeni dijelovi Tore svetiji od drugih.

Unatoč tom protivljenju, bilo je pokušaja zadržavanja izvornog običaja ili pak njegove obnove. Neki babilonski *amoraim* pokušali su obnoviti običaj u Suri i Nehardei, no drugi su im *amoraim* prigovorili (*Berakhot*, isto). U sinagogi u Fustatu u Egiptu, koja je slijedila običaje *Erec Jisraela*, nastavili su recitirati Deset zapovijedi na šabat i praznike prije Pjesme na moru sve do 13. stoljeća

Rabbi Solomona ben Adreta, Rašbu (Barcelona 1235.-1310.), pitali su može li se recitirati Deset zapovijedi na *šaharit* (jutarnjoj) službi "jer postoje ljudi koji to žele javno pokrenuti". Odgovorio je da iako ovu praksu podržava gore spomenuta *Mišna Tamid*, ona je već ukinuta "zbog mr-

mljanja heretika" i stoga je zabranjena (*Respona*, vol. 1, br. 184).

Jednu generaciju kasnije, Rabbi Jacob ben Asher (Španjolska, umro oko 1340.) ponovno je uveo Deset zapovijedi "na sporedna vrata." On kaže u prvom odlomku *Tur Orach Hajim*, "Dobro je recitirati *Akeda* (*Postanak* 21) i priču o mani (*Izlazak* 16) i Deset zapovijedi ..." prije službe *šaharit*. Taj je odlomak citirao Rabbi Yosef Karo (1488.-1575.) u svom *Šulhan Aruhu* (*Orach Hajim* 1,5). Rabbi Moshe Isserles (Krakov, 1525.-1572.) hitro nadodaje u svom aškenaskom objašnjenju (isto) da to može činiti samo pojedinac, ali da ih je zabranjeno recitirati javno, kako je odlučio Rašba.

Rabbi Shlomo Luria (Krakov 1510.-1574.) u svojoj *responsi* (br. 64) kaže da, u skladu s Turom, on kazuje Deset zapovijedi svakog jutra prije *Baruh Še'amar*.

Doista, neki suvremeni molitvenici uključuju Deset zapovijedi. R. Yitzhak Baer tiskao ih je u svom klasičnom *Avodat Yisrael* 1868. na kraju *Šaharita*, kao što ih donosi i Art-Scroll Siddur u današnje vrijeme. U reformnom *Gates of Prayer* Deset zapovijedi nalaze se u odjeljku posebnih tema na kraju molitvenika.

Teško je odabrati stranu u ovoj raspravi. S jedne strane, Deset zapovijedi su vrlo važne za judaizam i dobro je da ih Židovi svakodnevno kazuju i znaju ih napamet. S druge strane, doista postoji opasnost da će ljudi pomisliti da "u Tori postoje različite razine;" da će zanemariti sveukupni halahički sustav i pridržavati se samo Deset zapovijedi. Stoga je dobro da su naši preci postavili obavezno javno čitanje Deset zapovijedi tri puta godišnje, ali i potaknuli na njihovo kazivanje nasamo tijekom cijele godine. ■



Rabbi Baruch Plaskow:

Običaji na Šavu'ot

Puno je običaja koji su povezani sa Šavuotom, pa ćemo pokušati dotaknuti se većine onih najvažnijih.

Noćno učenje

Jedan rašireni običaj je ostati budan cijele noći na prvu noć Šavuota i učiti Toru. Rama (u Orah Hajim 494) objašnjava da to činimo jer u vrijeme kada je Tora dana, naši su preci spavali cijelu noć. Hašem je morao probuditi narod Izraela iz sna kako bi im Tora mogla biti data. Kako bismo "popravili" ovu grešku prilikom primanja Tore od strane naših predaka, mi ostajemo budni čitave noći na godišnjicu noći kada su naši preci spavali, učeći Toru za koju ih se moralo probuditi da je prime.

Jedna od stvari koje se tradicionalno proučavaju u noći Šavuota je kompilacija dijelova pisane i usmene Tore, pod nazivom Tikun Le Šavuot. Ta zbirka je sastavljena prije nekoliko stoljeća. Jedna istaknuta značajka ove kompilacije je da je u njoj započeta i zaključena svaka knjiga Pisane Tore (Tanaha), kao i svaka od šest knjiga Mišne. Razlog za ovo dolazi iz učenja koje vidimo primijenjeno u Keduši koju se kazuje kao dio Musafa na Šabat. U Keduši recitiramo "Šma Jisrael" i završavamo taj dio Keduše s "Ani Hašem Elokeihem". Nije slučajno da su ova dva stiha također prvi i posljednji stih molitve Šma. Razlog zašto se to pojavljuje u Keduši je taj što je tijekom našeg progonstva u Perziji



kralj zabranio kazivanje Šma. Kako bismo zaobišli taj dekret, Keduši su dodani prvi i zadnji stih Šma, pa bi se smatralo da smo izgovorili cijelu molitvu Šma, iako ne kršimo kraljev dekret. Slično tome na Šavuot učimo početak i kraj svakog dijela Tore, tako da kad noć završi, kao da smo učili Toru u cijelosti (iz *Sefer Minhagei Yisrael Tora*).

Mliječni proizvodi

Još jedan običaj koji imamo je da na Šavuot jedemo mliječnu hranu. Postoje mnogi razlozi za to. Razlog koji Rama (u 494:3) spominje ima veze s posebnim prinosom donesenim na Šavuot, Štei HaLehem (vidi YomTov # 23). Rama kaže da isto kao i na Pesah, imamo prehrambene artikle koji ili tog dana (na Seder tannjuru - z'roa/potkoljenica koja predstavlja pashalni prinos, i beica/faje da predstavlja hagiga/blagdanski prinos), tako da bismo i na Šavuot trebali pojesti nešto u znak sjećanja

na donošenje Štei HaLehem. Kako se to radi? Zakon (koji je ovdje previše pojednostavljen zbog kratkoće) kaže da se ne može koristiti ista štruca kruha i za mesni i za mliječni obrok. Ako se štruca jede uz mliječni obrok, ne može se koristiti uz mesni obrok. Stoga, na Šavuot, prije nego što započnemo s mesnim obrokom, trebamo jesti mliječne namirnice. Ovako, kada nastavimo s obrokom i jedemo meso, trebat će nam još jedna štruca kruha da je jedemo uz to. To će rezultirati time da ćemo na stolu imati dvije štruce kruha, što je uspomena na dva kruha koja su bila prinošena u hramu na Šavuot. Mišna Brura tome dodaje da prvu štrucu treba napraviti mliječnom tako da joj se doda maslac, i time će biti apsolutno potrebno imati drugu štrucu kada se jede mesni dio obroka.

(NAPOMENA: Prije nego što se počne koristiti mlijeko i meso u istom obroku, trebamo se uvjeriti da postupamo



(nastavak s 12. stranice) **Rabbi Baruch Plaskow: Običaji na Šavu'ot**

točno u skladu s halahom – jedino se meso može jesti nakon mliječnih proizvoda, mliječni proizvodi se ne mogu jesti odmah nakon mesa! Također, svi ostaci mliječnog obroka trebaju se ukloniti sa stola prije nego što se posluži meso. Budući da postoje i mnogi drugi zakoni koji se na to primjenjuju s različitim razinama složenosti, neki ljudi više ne jedu mlijeko i meso za isti obrok. Neki jedu samo mliječno ili jedu dva odvojena obroka, jedan za drugim, prvi mliječni, a drugi mesni. Za sva pitanja o tome kako treba postupati, treba razgovarati s lokalnim rabinom.)

Drugi razlog za jedenje mliječnih proizvoda je taj da se na godišnjicu našeg primanja Tore prisjetimo situacije u kojoj su bili naši preci neposredno nakon primanja Tore. Mišna Brura nam govori da su Izraelci odmah nakon što su primili Toru otišli s Har Sinaja i suočili se s dilemom: Što da jedu? Upravo su saznali da postoje zakoni držanja košera kojih se prije nisu pridržavali, poput zakona da se životinja mora zaklati i na određeni način provjeriti

ima li životinja kakih nedostataka. Kako nisu dobro poznavali zakone, mliječna hrana je bila jedina opcija. Također, kako sva hrana koju su prethodno kuhali nije bila "košer", lonci i drugi pribor za kuhanje nisu se mogli odmah upotrijebiti, jer su morali biti "kašerirani". Stoga, s obzirom da su im u tom momentu na raspolaganju bili jedino mliječni proizvodi, i mi jedemo mliječne proizvode kako bismo se prisjetili situacije u kojoj su bili naši preci u vrijeme kada su primili Toru.

Zelenilo

Još jedan običaj koji imamo je rasprostrijeti zelenilo po našim domovima i sinagogama na Šavuot. Levush kaže da je također razlog za to da se prisjetimo kako je izgledalo u vrijeme kada je bila dana Tora. Znamo da je Har Sinaj bio pun zelenila, budući da je Hašem morao dati upozorenje izraelskom narodu da "niti vaše ovce i goveda ne smiju pasti na ovoj planini" (Š'mos 34:3). Kako bismo se prisjetili tog vreme-

na i mi stavljamo zelenilo, pa se sjećamo kako je to bilo u vrijeme kada smo primili Toru.

Magen Avraham spominje da je postojao i običaj da se na Šavuot u sinagogu donose stabla, jer je Šavuot dan kada se donosi presuda koliko će voćke biti rodne u ostatku godine. Ako su stabla tu ispred nas dok se molimo, ona će nas podsjetiti da molimo i za voćke. Međutim, običaj je napušten kada su druge religije za svoje praznike u svoje bogomolje unijele drvece.

Megilat Rut

Na Šavuot se čita Megila Rut. Sefer Ta'amei Haminhagim piše da ovu Megilu čitamo na Šavuotu zbog povezanosti Rut s kraljem Davidom. Megilu o Rut napisao je prorok Šmu'el kako bismo znali priču o Davidovim precima, te da je David potekao od ove pravedne žene. U Tosafot na traktat Chagiga (17a), rečeno nam je da je David umro na Šavuot. Kako imamo tradiciju da Hašem "kompletira" živote pravednika, mora biti da je David i rođen na Šavuot. Stoga je primjereno čitati priču o Davidovim precima njemu u čast, na dan njegova rođenja.

Magen Avraham (490:8) nam govori da postoji još jedna veza između Rut i Šavuota. Baš kao što je proces koji je vodio do našeg primanja Tore bio ispunjen bolom i teškim vremenima, tako je i put kojim je Rut išla da primi Toru bio ispunjen time.■





Rabbi Ismar Schorsch:

Zašto Šavuot ima svega nekoliko obreda

Kad bi vršenje i poštivanje obreda bili funkcija teologije, Šavuot bi bio najpoštovaniji od svih židovskih blagdana. Ali, među današnjim Židovima stvari su upravo suprotne. Ni jedan blagdan nije toliko zapostavljen kao Šavuot. Šavuot, koji je kruna razdoblja od sedam tjedana (od drugog *Sedera* za Pesah) i jednostavno znači "tjedan", pun je ozbiljnosti. Kao što nas liturgija neprekidno podsjeća, Šavuot veliča B-žji poklon, Toru, koju smo dobili na Sinaju. Vjerojatno po prvi puta u ljudskoj povijesti, baš takav judaizam je razvio vjersku zajednicu okupljenu oko teksta. U blagdanu Šavuot riječ je o suštinskoj i jedinstvenoj prirodi judaizma, o "portabil" religiji utemeljenoj na načelima koja su otvorena za beskonačna tumačenja. Na Sinaju je oslobođenje iz ropstva pretvoreno u vjernost zakonu i pismenosti.

No to ne bi bilo dovoljno da se Šavuot ispuni snagom i postane popularan. Zašto je to tako, kazuje

nam ponešto način na koji judaizam funkcionira. Šavuot je lišen obreda. Za razliku od Pesaha ili Sukota, nedostaje mu niz njemu svojstvenih običaja kojima bi se iskustveno prenosio njegov smisao i poruka. Tako nema ničega što bi se moglo usporediti sa Sederom ili sjedenjem u *suki*, nema uzbudljivih obiteljskih običaja koji, kroz pripreme za vršenje obreda, ujedinjuju obitelj i prijatelje.

Proslava otkrivenja ograničena je na sinagogu. Par članaka koji su u *Šulhan aruhu* (Židovskom zakoniku) posvećeni Šavuotu, bave se samo usklađivanjem liturgije. Ničime se nije nadomjestilo prinošenje prvih plodova u Hram, što ukazuje na stariji, ratarski smisao blagdana Šavuota. Premještanje naglaska s prirode na povijest očuvalo je karakter blagdana kao dana zahvalnosti, ali bez obredne koreografije u kojoj bi sudjelovao svaki pojedinu Židov. Ogoljena teologija nikada nije dobro prolazila i nije doprinosila popularnosti religije.

Ukratko, Šavuot je vadio za obrednim sadržajima i toj potrebi se udovoljilo običajem *Tikun lel Šavuot*, običajem da se prvu noć Šavuota provede u učenju Tore i time istakne i ojača godišnjicu njezina otkrivenja. Obično se to čini u društvu najmanje desetero učesnika (*minjan*!) i tim obredom, nalik *sederu*, kao da se ponovo prolazi postupak dobivanja zakona. Na prvi znak zore, skupina se okreće zajedničkoj molitvi što vrhunac ima u čitanju Deset zapovijedi koje su dane na Sinaju u mjesecu sivanu, tri mjeseca poslije Izlaska (*Izlazak 19,1*). Spoj dva neobična postupka – probdjevne noći iza koje slijedi molitva u svitanje – stvorila je upravo onu vrstu iskustvenog obreda kojom se izražava posebnost Šavuota. U posljednjem desetljeću, i u Izraelu i u Americi, taj je obred, kao nikad prije, u nekom svom obliku osvojio i privukao neortodoksne Židove. Brojne sinagoge sada noću svijetle i imaju više jutarnjih službi – za ranojutarnje ptičice i za one "redov-





(nastavak sa 14. stranice) **Rabbi Ismar Schorsch: Zašto Šavuot ima svega nekoliko obreda**

ne".

Obred je nastao u post-talmudsko doba, najvjerojatnije u kabalističkim krugovima srednjovjekovne Španjolske. *Zohar*, koji je čini se s time upoznat, pripisuje običaj ranim rabinima koji su se po tome razlikovali od svojih predaka. Prema mi-drašu, oni drugi bi bezbrižno pre-spavali noć koja je prethodila događaju i tek bi ih munje i gromovi probudili. Bdijenje prije proslave tog velikog događaja, predstavlja čin popravljavanja (*tikun*). Drugi primjer iz *Zohara* govori o vjenčanju. Na Sinaju su se Tora - mlada i Izrael - mladoženja udružili u vječni savez. Kao podsjetnik na grozničave pripreme u noći prije vjenčanja, po-božni uvijek iznova bdiju i naprežu se učeći čitave noći.

S vremenom je tijekom obreda broj tekstova prerastao u pravu kolekciju, više kao izraz sveobuhvatnosti, nego prikladnosti. Tako se tijekom noći čita (umjesto učenja) nekoliko stihova iz svake *paraše* iz Tore i svake knjige Tanaha, uključujući čitavu Knjigu o Rut, nekoliko odlomaka iz svakog traktata Mišne i odlomak iz *Zohara* u kojem je objavljeno opisano kao ujedinjenje. Posljednji tekst *tikuna* nabraja 613 zapovijedi iz Tore kako ih je sastavio Majmonides. Ono što se razvilo proširivanjem i gomilanjem tekstova, jest bezuvjetna potvrda da je svaki pojedini vid judaizma grana izvornog stabla života kojeg je B-g zasa-dio na Sinaju. Sloboda u tumačenju



nebrojenih smislova B-žjih riječi je krepkost koja održava i pridonosi njegovu bujnom rastu.

Tora je, zaista, postala kamen temeljac judaizma, ne toliko svojim tvrdnjama koliko obredima. Liturgijom je potvrđen njezin kanonski status. Pjevušenje (ne čitanje) čitave Tore od početka do kraja svakog šabata u sinagogi, bilo to godišnje kao u Babilonu ili trogodišnje kao u Palestini, pretvorilo je Židove u narod kojeg je obilježila knjiga. Njezina je priča djelovala kao "metapovijest" koja ujedinjuje narod i kao građevni materijal za javne rasprave, čak i onda kad je njeno zakonodavstvo već bilo općeprihvaćeno. Sinagoga se razvila u nacionalno kazalište u kojem se Spisi i liturgija udružuju i svakog tjedna iznova potvrđuju primanje Tore na Sinaju. Svaki vid ovog obreda izražava vrednote izvorne drame.

U aškenaskom obredu, nakon što je Tora namještena za čitanje, ali

prije prve *alije*, *gabaj* govori četiri stiha iz Spisa (Psalmi 19,8-9.1; 2. Samuelova 22,31) kojima se obznajuje uvjerenje da je naša Tora istinita, čista i savršena, a njezin božanski autor bez mane. Dok on završava s čitanjem, okupljeni jednoglasno, stihom potvrđuju: "Oni među vama koji se čvrsto drže G-spoda B-ga svoga, i danas žive" (*Ponovljeni zakon* 4,4). Taj prolog se svodi na iskaz vjerovanja koji je ujedno i objašnjenje obreda. Kao utjelovljenje B-žje volje, Tora je židovski ključ spasa.

Čitanje Tore u sinagogi, svaki šabat pretvara u Šavuot. Da nije toga, Tora nikada ne bi postala glavni i vladajući tekst u židovskom životu. Da bi se teologija rasprostranila, potreban joj je obred. Moderni Židovi su u opasnosti, ali ne zato što su izgubili svoju vjeru, nego zato što su izgubili poštovanje prema obredima. ■

Prevela Dolores Bettini



Rabbi dr. Abraham J. Twerski:

Svaki je Židov slajni dijamant



Prilikom davanja naloga Mojsiju da prebroji Izraelce, doslovni prijevod onoga što je Hašem rekao glasi: "Podignite glave sinova Izraelovih".

Parša Bamidbar uvijek prethodi Šavuosu, danu kada obilježavamo uspomenu na davanje Tore na Sinaju. Prije tog velikog događaja, Hašem je rekao Izraelcima: "Bit ćete Mi narod svećenika, sveta nacija. Bit ćete Mi blago među svim narodima."

Iako čovjek treba biti ponizan, on nikada ne smije izgubiti osjećaj vlastitog dostojanstva i važnosti. Postoji prirodan otpor protiv toga da se ono što je lijepo i dragocjeno ošteti. Ako smo svjesni svoje velike osobne vrijednosti, nikada nećemo učiniti ništa što bi narušilo našu veličinu.

Vršeći popis stanovništva, brojeći svakog pojedinog čovjeka, Mojsije je dobio uputu da uzdigne svaku osobu. Svaki pojedinac je dragocjeni dijamant.

Šavuos: Osvit intelektualne emocije

Učinili smo svoje. Ostali smo budni čitave noći Šavuosa i bili nadahnuti dramatičnim zapisom o *matan Tora*. I sada? Na posao kao i prije, zar ne?

Nakon strašne objave na Sinaju, Hašem je rekao: "Vratite se u svoje šatore" (*Devarim* 5,27), a komentari

kažu da je poruka bila: "Ovdje na Sinaju ste dostigli uzvišenu razinu duhovnosti, *naase venišma*. Onesite tu duhovnost u svoje šatore i prenesite u svoj svakodnevni život pristup *naase venišma*." Mi moramo ponijeti to duhovno dostignuće Šavuosa sa sobom kada se vraćamo u svoju svakodnevnu rutinu.

Dar Tore bio je *daas*. "Ako nema *daasa*, kako možemo razlikovati ispravno od pogrešnog?" (*Jeruzalemski Talmud, Berahos* 5,2). "Ako imate *daas*, ništa vam ne nedostaje" (*Nedarim* 41a). Hasidski spisi kažu da su egipatskim porobljavanjem Izraelci bili lišeni *daasa*. Kao robovi, nisu imali prilike primjenjivati *daas*, pa je on zakržljao. Tijekom sedam tjedana između Izlaska i Sinaja, oni su počeli obnavljati *daas*, iako ga nisu u potpunosti dostigli sve do četrdeset godina kasnije, kao što je Mojsije rekao: "Ali Hašem vam nije dao srce *lodaas* (da znate) ... sve do danas" (*Devarim* 29,3). Nedostaci koje su imali u pustinji bili su zbog nedostatka *daasa*.

Obično sam se vrijeđao na znanstvenu klasifikaciju čovjeka kao homo sapiensa, što bi jednostavnim jezikom značilo "majmuna s razumom". Jasno mi je da intelekt nije primarna značajka koja čovjeku daje njegovu jedinstvenost i odvaja ga od drugih stvorenja. Prvo, očito je da životinje imaju intelekt. Ako promatrate lava koji vreba svoj plijen, može se vidjeti da lav procjenjuje

pravi trenutak da krene u napad. Drugo, ako je intelekt glavna karakteristika koja definira čovjeka, onda bi osoba s najvišim intelektom trebala biti najidealnije ljudsko biće, što jednostavno nije istina. Prije Drugog svjetskog rata, najnaprednija zemlja u pogledu intelekta bila je Njemačka.

U knjizi *Sreća i ljudski duh* razradio sam koncept da je duh, a ne intelekt, ono što nam daje našu jedinstvenost kao ljudskih bića.

Ali sam stekao novo poštovanje prema intelektu i sasvim sam se saživio s idejom da sam homo sapiens. Radi se samo o tome da se sapiens, intelekt, pravilno upotrijebi.

Da, i životinje također imaju intelekt, ali osim udomaćenih kućnih ljubimaca koji mogu usvojiti ljudske osobine, životinje svoj intelekt koriste samo da zadovolje svoje vlastite potrebe. Životinje na djelovanje pokreću njihove tjelesne želje i one intelekt koriste kako bi ih zadovoljile. Intelekt životinja je sredstvo koje služi želji.

U Tanji, Alter Rebe postavlja da ljudsko biće ima dvije duhovne komponente, jednu koja se poistovjećuje s fizičkim tijelom (*nefeš habehamis*) i jednu koja se poistovjećuje s *nešama* (*nefeš elokis*). Obje se sastoje od intelektualnih osobina, te od afektivnih odnosno emocionalnih osobina. Razlika među njima je



(nastavak s 16. stranice) **Rabbi dr. Abraham J. Twerski: Svaki je Židov sjajni diljamant**

da u *nefesh habehamis*, kao kod svih životinja, poticaj osigurava stremljenje, a intelekt se potom koristi za zadovoljenje tog nagona; tj. intelekt je instrument stremljenja.

U *nefesh elokis*, kaže Alter Rebe, događa se obrnuto: Intelekt pokreće stremljenje. Ovo podsjeća na priču liječnika koji je rekao pacijentu: "Možete jesti sve što vam se sviđa, a evo što će vam se sviđati".

Ovo je revolucionarna ideja. Konvencionalna mudrost je da nešto volimo, zbog toga što to volimo. Naše su emocije spontane. Ne možeš reći nekome da mora razviti određenu emociju i da mora nešto voljeti.

Međutim, mišljenje Altera Rebea dokazuje micva iz Tore: "Voljet ćeš Hašema." Čovjeku se može naložiti da nešto učini, kao npr. da stavi *tefilin* ili da sjedi u *suki*, ili da se suzdrži od toga da nešto radi, kao npr. od rada na šabat. Postupke se može propisati, ali kako se čovjeku može naložiti da nešto voli? Ipak, nama je zapovjedbano da volimo Hašema

(*ahava*) i da imamo strahopoštovanje pred Hašedom (*jira*), a jedno i drugo su emocije koje nisu podložne volji. Ali Tora od nas ne traži nemoguće.

Rambam se bavi ovim pitanjem i kaže da je način da se razvije *ahavas Hašem* razmatranje Njegovih čudesnih djela stvaranja (Yesodei HaTorah 2,2). Komentar objašnjava da Rambam redefinira *ahava* na način da ne označava samo ljubav, već da divljenje, i razumijevanje Hašemo-
vim čudesnim djelima stvaranja također uistinu može izazvati obožavanje.

Alter Rebe uvodi novi koncept: intelektualnu emociju. Naime, ako osoba ne osjeća ljubav prema Hašemu, ali intelektualno razumije da Hašema treba voljeti, to je također ispunjenje *micve* da se ljubi Hašema.

Mesilas Yesharim pristupa ovom pitanju navodeći načelo koje je pro-
našao u Seferu HaChinuchu, da ponašanje može usloviti emocije. Npr., čak i ako netko nije u stanju osjećati

ljubav prema Hašemu, ako postupa kao da osjeća ljubav, ti će postupci izazvati ljubav.

Na koji god način čovjek pristupio, potvrđuje se mišljenje Alter Rebea. Intelekt može proizvesti emocije. Ovakva upotreba intelekta je jedinstveno ljudska i omogućuje mi da prihvatim naziv homo sapiens.

To je više od filozofske rasprave. Svjedoci smo nezabilježenog neuspjeha braka. Kao što Chana Levitan objašnjava u knjizi "Želim se vjenčati samo jednom", koncept "ljubavi" zapadne civilizacije s pravom se zove "zaljubljenost", uzbuđenje koje porijeklo vuče od *nefesh habehamis* koja se postepeno smanjuje, što dovodi do toga da se parovi "odljube". Međutim, moguće je razviti istinsku ljubavu ala *nefesh elokis*, ljubav koju proizvodi intelekt. Poštovanje prema drugoj osobi i uvažavanje karakternih osobina i vrlina te osobe mogu proizvesti *ahava* koja ne blijedi kako prolazi vrijeme.

Ako vam se taj koncept čini ču-
dnim, to je stoga što je na nas utjecaj izvršila ideja "ljubavi" koja prevladava u našem okruženju, a koja prijeti stabilnosti braka. Ako pravilno primijenimo *sapiens*, da budemo gospodari uzbuđenja, a ne njegov instrument, moći ćemo očuvati zdravlje braka. Ovo je Torin koncept *daasa*, koji nam je dan na Sinaju i za kojega se prisjećamo na Šavuosa. Moramo sa sobom ponijeti ovo duhovno postignuće Šavuosa kada se vraćamo u našu svakodnevicu. ■





Rabbi Shlomo Riskin:

Radost svijetu

Zašto čitamo Knjigu o Rut na Šavuot? U kakvom su odnosu davanje Tore i blagdan prvih plodova u Hramu - dva naziva za Šavuot? I najčudnije od svega, zašto je naša Tora dana u pustinji, izvan Svete zemlje? Ne bi li bilo mnogo prikladnije objaviti je u Izraelu, pogotovo stoga što se toliko njezinih zakona odnosi na zemlju (poput desetine, ostavljanje uglova polja za siromašne i šabatne godine). Ramban (Nahmanides) drži da Židovi iz dijaspeore poštuju glavne zakone poput Šabata i tefilina samo zato da ih ne bi zaboravili prije nego li se vrate u Izrael - jer on smatra da se stvarno ispunjenje biblijskih zakona može postići samo ovdje!

Želio bih naglasiti ovo posljednje pitanje. Zašto je Tora dana izvan Izraela? Rabin Avraham Gombiner, poznat kao Magen Avraham iznosi zapanjujuću sugestiju. Ne dogodi se svake godine da su dani u tjednu na koje padaju Pesah i Šavuot isti dani kao u vrijeme Izlaska - barem prema glavnim midrašima u apokrifnoj *Knjizi jubileja*. Prema tim izvorima, 10. nisana, kada su hebrejske obitelji u Egiptu dobile uputu da uzmu janje (*Izl 12,3*), pao je na Šabat, koji je od tada poznat kao Šabat Hagadol, Velik šabat, jer su Hebreji pokazali svoju predanost B-gu (i po cijenu smrti) pripremajući janje - egipatskog boga (Ovna, janje) za žrtvu. To znači da su zapravo zaklali janje - nakon što su se obrezali - naredne srijede, 14. nisana. Sjetit ćete se da je Ezekiel u viziji vidio B-ga da na Izraelce gleda kao da su bez zasluga, još nisu ispunjavali uvjete za izbavljenje, te ih je stavio na kušnju dvostrukim "poteškoćama" - obrezivanjem i pashalnim janjetom -

i rekao im: "svojom krvlju ćete živjeti, svojom krvlju ćete živjeti" (*Ezekiel 16,7.6.*). Oni su potom proslavili svoj prvi Seder i napustili Egipat u srijedu navečer - kao što smo i svi mi učinili ove godine - i počeli su brojati dane koji vode do objave na Sinaju (Šavuota) u četvrtak navečer.

Četrdeset deveti dan tako pada u četvrtak, pa je 50. dan - Šavuot - petak. Ali svi midraš, kao i naša šabatsna liturgija, drže da se objava dogodila na Šabat! Priključite Magen Avrahama sa njegovom genijalnom hipotezom iz koje saznajemo da drugi dan blagdana u izgnanstvu potječe iz same Biblije. Prvi je Šavuot pao u petak - 50. dan - dok je objava bila tek dan kasnije, na Šabat, na drugi dan blagdana koji se slavio u dijaspori. Naposljetku, gora Sinaj nije unutar zemlje.

Ako je Magen Avraham u pravu, čitav blagdan Šavuot - vrijeme davanja naše Tore - temelji se na tome da je bio dan u izgnanstvu. Zašto? Vjerujem da je odgovor jednak odgovoru koji sam dao na pitanje zašto je biblijski odlomak - paraša u kojoj se nalazi Dekalog, Deset B-žjih zapovijedi - Jitro - nazvan po midijanskom svećeniku. Naša je Tora - sedam Noahovih zakona moralnosti zasigurno, pa čak i Deset zapovijedi, a možda i svih 613 zapovijedi - namijenjena čitavom svijetu. Ne potiče li nas Maimonides da podučimo svakog čovjeka da se drži Noahovih zakona (*Zakoni o kraljevima 8,10*) i inzistira na tome da će se na kraju "svi vratiti pravoj religiji"? (*Zakoni o kraljevima 12*). Stoga je naša Tora dana u izgnanstvu, jer njenu životvornu vodu moramo dovesti čak i u pustinju, i pretvoriti

čak i najudaljeniji kut izgnanstva u ispostavu Tore. Moj uvaženi učitelj Rav Joseph B. Soloveitchik suprotstavlja tri ličnosti u knjizi *The Halakhic Man* (*Halahički čovjek*): čovjeka znanosti, *iš hada'at*, za kojeg je ovaj svijet uočenih pojava samo važan i relevantan laboratorij; čovjek religije, *iš hadat*, za koga je samo eterični duhovni svijet vrijedan promišljanja; i optimalna ličnost, čovjek halahe, čiji je laboratorij svijet, ali ne ovakav kakav je sada. Čovjek halahe mora na ovaj svijet doći naoružan vječnim istinama Tore, koje moraju zagladiti njegove rubove i posvetiti njegove tržnice. I prema Rav Soloveitchiku Tora mora utjecati - i preobraziti - čitavu planetu.

Očito je to razlog zašto čitamo svitak Rut na Šavuot. Tora mora svakom ne-Židovu pružiti dobrodošlicu u zaklon svog šatora. Abraham mora prepoznati svoju sudbinu kao oca mnoštva naroda, i svakog obraćenika treba gledati kao na novog Abrahama i prihvatiti ga u obitelji. Kao što Boaz odgovara Rut kada ga ona upita zašto je prema njoj, "tuđinki", pokazao toliko ljubaznosti: "Ostavila si svog oca i majku i svoju rodnu zemlju i otišla s narodom kojeg do jučer ili prekjučer nisi poznavala..." (*Rut 2,10*). Konačno, ovo je i veza između Šavuota i blagdana prvih plodova u Hramu. Glavna funkcija Hrama je da se u njemu okupe svi narodi da uče Toru: "Jer iz Siona će izaći Tora, i riječ B-žja iz Jeruzalema" (*Izaija 2, Mihej 4*). Kao što Izaija podučava: "Jer se Moj dom mora zvati domom molitve za sve narode" (*Izaija 56,7*).

Šabat šalom ■

Prevela Tamar Buchwald



Rabbi Shaul Rosenblatt:

Šavuot – Sveti narod i Kraljevstvo svećenika



Večeras i sljedećih 48 sati je židovski blagdan Šavuot. To je dan, prema židovskoj tradiciji, kada je na gori Sinaj dana Tora, četrdeset devet dana nakon odlaska iz Egipta. Po židovskom shvaćanju, B-g se tamo obratio čitavom narodu.

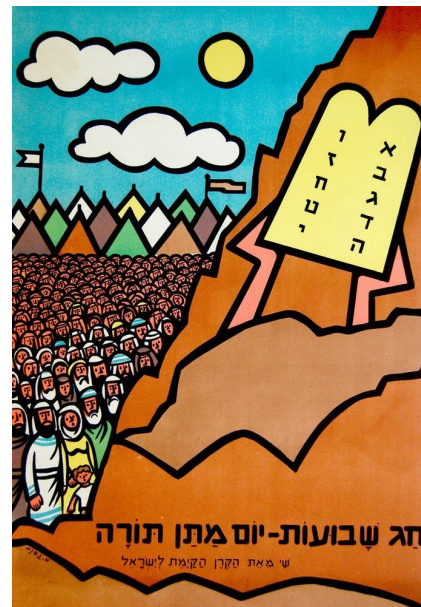
Glavni rabin nedavno je istaknuo da u judaizmu postoje dvije glavne gore. Brdo Morija/Cion, Brdo hrama. I gora Sinaj, gdje je dana Tora.

Dok svi znaju gdje se nalazi Brdo hrama – i svi žele njegov djelić (ili bolje rečeno cijeloga!) – nejasno i nepouzdan je mjesto gdje se nalazi Sinaj. Čak i oni koji misle da znaju gdje se nalazi – vjerojatno ne znaju!

Šavuot je neobičan blagdan. Za osobu koja "ne zna" da B-g postoji, on nema što za ponuditi izuzev onih ukusnih kolačića. Doista, nemate nikakvu obavezu prema Tori ako niste sigurni da li ju jest ili nije stvarno dao B-g. Ali ako spoznate ovo prvo, Šavuot je izuzetna prilika da se ozbiljno obavežete na nešto nevjerovatno smisleno.

Vjera u B-ga nije ono što Judaizam propovijeda. Povjerenje u B-ga, jednom kada ste sigurni da On postoji, to da – ali vjera da On uopće postoji, to ne. Judaizam vjeruje da odnos pojedinca s B-gom treba biti zasnovan na čvrstom uvjerenju o Njegovom postojanju koje podržavaju dokazi.

Blagdan Šavuot je dan u kojem je



Židovski narod, prije 3.300 godina, stajao podno gore Sinaj i dao prisegu da će postati Sveti narod i Kraljevstvo svećenika, nacija koja će plamtjeti širokim tragom vrednota za sve one koji je žele slijediti. To je dan na koji se mi Židovi zaustavimo i prisjetimo onoga na što smo se obvezali, s puno nade da ćemo po tom pitanju početi i činiti nešto. Ja se uvijek nadam da ćemo se jednog skorog dana probuditi za to. ■





Rabbi YY Jacobson:

Kruna Alepa

Nevjerojatan gubitak i ponovno otkriće najvjerodostojnijeg rukopisa Tanaha

Oklada na Davida i Golijata

Jedan je arheolog kopao u pustinji Negev u Izraelu i naišao na škrinju koja je sadržavala mumiju. Nakon što ju je pregledao, nazvao je kustosa prestižnog prirodoslovnog muzeja. "Upravo sam otkrio 3.000 godina staru mumiju čovjeka koji je umro od zatajenja srca!" ushićeno je uzviknuo znanstvenik. Kustos je odgovorio: "Donesite je. Provjerit ćemo." Tjedan dana kasnije, zapanjeni kustos nazvao je arheologa. "Bili ste u pravu glede starosti mumije i uzroka smrti. Kako ste, za ime svijeta, to znali?" "Lako. U ruci mu je bio komad papira na kojem je pisalo: '1 milijun šekela na Golijata'."

Priča o Kodeksu

Na donjoj razini slavnog Svetišta Knjige u Izraelskom muzeju u Jeruzalemu, smješten je Aleppo kodeks. Njegova priča je uzbudljiva i tajanstvena, i odražava priču naroda koji je bio autor Kodeksa, najstarijeg, najpotpunijeg, najpreciznijeg teksta Hebrejske Biblije u cijelosti sačuvanog u važnim židovskim zajednicama na Bliskom istoku: Tiberiji, Jeruzalemu, Egiptu i u gradu Alepu u Siriji.

Dok slavimo ovaj blagdan Šavuot, kada nam je dana Tora, vrijedi se prisjetiti ove priče.

Neki ga zovu Aleppo kodeks, neki Kruna Alepa. Njegov hebrejski naziv je כְּתֵר אֲרָם צִוְּקָא (Keter Aram co-va), "Kruna Alepa."

U čemu je njegova jedinstvenost? Ovaj rukopis Hebrejske Biblije – Tanaha – napisan je oko 930. godine od strane pisara Shloma ben Buye, a Aharon ben Asher ga je notirao (samoglasnicima – *nekudot* – i kantilacijama – *trup* – cijelog Tanaha). Aharon se smatra najvećim stručnjakom za biblijske tekstove i čitav svoj život posvetio je istraživanju najtočnije verzije Tanaha. Kako se piše sva-



stranica Alepskog kodeksa

ka riječ? Kakav je njezin točan izgovor? Koja je glazbena nota kojom se čita u *šulu*? Kako je točno napisana u svitku Tore? Iako su svi svici Tore kopirani iz prethodnog, budući da u to vrijeme nije bilo tiska, svi su kopirani ručno, i tijekom tisućljeća, uvuče se pokoja pogreška. Aharon ben Asher proveo je cijeli život otkrivajući najvjerodostojniji tekst – i to je bio taj Kodeks kojeg je uređivao, iznova i iznova, sve dok ga nije usavršio.

Unatoč svom imenu, Keter (Aleppo kodeks) nije napisan u Alepu, već u sjevernom izraelskom gradu Tiberiji. Ubrzo nakon toga, Keter je oputovao u Jeruzalem i brzo postao vjerodostojan tekst Biblije kako za Židove tako i za nežidove.

Sada, ako poznajete povijest, znate da Jeruzalem u jedanaestom stoljeću nije bio odgovarajuće mjesto za finog židovskog dječaka ili židovsku Bibliju. Kada su kršćanski križari opustošili Jeruzalem, Keter su spasili i otkupili od križara Židovi iz Egipta.

U Fustatu u Egiptu, Keter je došao u posjed najpoznatijeg Židova tog doba, a možda i najpoznatijeg Židova svih vremena – Rabbi Mosesa Maimonidesa, Rambama (1135.-1204.).

Prije svoje smrti 1204. godine,

Maimonides, na čije se doprinose židovskom zakonu, filozofiji i egzegezi još uvijek oslanjamo, Keter je nazivao vjerodostojnim tekstom Biblije.

רמב"ם הלכות ספר תורה פרק ח הלכה ד:
וספר שסמכנו עליו בדברים אלו הוא
הספר הידוע במצרים שהוא כולל ארבעה
ועשרים ספרים שהיה בירושלים מכמה
שנים להגיה ממנו הספרים, ועליו היו הכל
סומכין, לפי שהגיהו בן אשר ודקדק בו
שנים הרבה והגיהו פעמים רבות כמו
שהעתיקו, ועליו סמכתי בספר התורה
שכתבתי כהלכתו.

A knjiga na koju smo se oslanjali u ovim stvarima je dobro poznata knjiga u Egiptu, koja sadrži dvadeset i četiri knjige, i koja je bila u Jeruzalemu prije nekoliko godina, kako bi se prema njoj revidirale knjige, i svi su se na nju oslanjali jer ju je revidirao Aharon ben Asher, a on je na njoj radio pedantno dugi niz godina i revidirao ju je mnogo puta, dok su je kopirali, i ja sam se na nju oslanjao u svitku Tore koji sam napisao prema halahi.

Ovdje nam Maimonides govori o cjelovitom rukopisu Biblije (dvadeset i četiri knjige), koji je Aharon ben Asher više puta iznova revidirao kroz dugi niz godina. Maimonides ovaj rukopis preferira pred svim drugim svicima Tore i rukopisima, te određuje kao halahu da svici Tore trebaju biti pisani u skladu s ovim rukopisu. Zbog velikog Maimonidesova autoriteta u neko-



(nastavak s 20. stranice) **Rabbi YY Jacobson: Kruna Alepa**

liko generacija, sve židovske zajednice prihvale su njegovo pravilo, i svi svici Tore svih židovskih etničkih skupina pisani su prema njegovim uputama, koje se temelje na kodeksu revidiranom od strane Aharon ben Ashera.

Sada, morate razumjeti značaj ovoga. Maimonides je u svom pravnom kodesu prepisao točan način na koji se svitak Tore mora prepisati – a sve je to bilo iz ovog Kodeksa koji mu je dopao u ruke i kojem je vjerovao više nego bilo kojem drugom svitku.

Kako je Keter stigao iz Egipta u Siriju, nismo sigurni. Znamo da je Rabbi Dovid ben Yehoshua, izravni potomak Maimonidesa, putovao Izraelom 1375. godine, odlazeći živjeti u Damask i na kraju u Alepo, povijesno snažnu i bogatu židovsku zajednicu. Neki su spekulirali da ga je možda on donio u Siriju.

Tamo je Keter stajao, u staroj Alepskoj sinagogi, više od petsto godina, u škrinji s dvije brave, poput nuklearne aktovke, ne otvarajući se osim u prisutnosti nositelja ključeva. Dvojica vođa zajednice imala su ključeve, ali dogovor je bio da ga nitko neće otvarati bez prisutnosti onog drugog.

Neredi

Keter je spavao stoljećima – sveti tekst pod protektoratom alepske zajednice – sve do 30. studenog 1947. godine, jutro nakon što je Opća skupština UN-a glasala za uspostavu židovske države.

Tog jutra rulja je napala židovsku četvrt u Alepu, paleći sinagoge, što je bio početak nereda koji će trajati danima. Napad, dio protužidovskog vala nemira diljem Bliskog istoka i sjeverne Afrike, rezultirao je smrću oko 75 Židova i ranjavanjem nekoliko stotina. Nakon napada, židovska zajednica doživjela je strmo-glavi pad. Bogati Židovi pobjegli su dan nakon pogroma, a mnogi drugi pobjegli su u malim skupinama u narednim mjesecima. Njihova imovina je bila konfiscirana, a 22. pro-

sinca sirijska Vlada je donijela zakon kojim se Židovima zabranjuje prodaja njihove imovine. U roku od nekoliko godina nakon pogroma, većina Židova napustila je Alepo, a velika većina njih preselila se u Izrael. Do 1959. godine, u Alepu je ostalo oko 2.000 Židova. Od 2012. godine, u Alepu ne živi nijedan Židov.

Što je s Krunom pohranjenom u sinagogi koja je napadnuta? U početku su ljudi mislili da je potpuno uništena. Međutim, kasnije se pokazalo da je većina rukopisa spašena. Osoba koja je bila zadužena za održavanje sinagoge, Asher Baghdadi, i njegov sin potrčali su natrag u sinagogu koja je tinjala kako bi sakupili stranice Krune!

Od tog dana, sudbina alepske zajednice bila je zapečaćena. Deset godina, Keter je išao od skrovišta do skrovište. Putovao je iz ruke u ruku, skrivajući ga od sirijskih vlasti. Konačno, 1958. godine, Kodeks je, umotan u gazu, jedan mljekar prokrijumčario u tek nastalu državu Izrael. Stigao je u Jeruzalem i bio je predan predsjedniku Izraela, Yitzchaku Ben Zviju.

Stranice koje nedostaju

Alepski kodeks izvorno je imao 487 stranica. Ipak, kada je stigao u Izrael, imao je samo 294 pergamentne stranice, pisane s obje strane. Ispitivanja su otkrila da mnoge stranice nedostaju zbog štete načinjene Kodeksu tijekom pogroma 1947. godine. Uglavnom je oštećen prvi dio rukopisa, Petoknjižje (Pet knjiga Mojsijevih), od kojeg je ostalo samo posljednjih jedanaest stranica. Gotovo cijeli Humaš (Pet knjiga Mojsijevih) je izgubljen, osim završnih poglavlja Knjige Ponovljenog zakona, koja su sačuvana.

Uloženi su mnogi naponi da se pronađu nestale stranice Alepskog kodeksa. Unatoč godinama istraživanja i svim vrstama tajanstvenih i kriminalnih priča koje kruže, ne znamo što se dogodilo s nestalim stranicama. Jesu li spaljene ili uništene? Jesu li možda negdje skrivene?

Jesu li ukradene? Jesu li ih uzeli židovske obitelji iz Alepa?

Naponi da se utvrdi istina naišli su na mnoga razočaranja. Ipak, dva su bila uspješna: cijela stranica Alepskog kodeksa iz Knjige Ljetopisa stigla je u New York i sačuvala ju je obitelj iz grada Alepa. Na kraju, ta je stranica predana Nacionalnoj knjižnici u Jeruzalemu i dodana Alepskom kodeksu. Zatim je otkriven još jedan trag: fragment stranice iz Knjige Izlaska sačuvan je u Sjedinjenim Državama u novčaniku čovjeka iz Alepa, koji ga je koristio kao neku vrstu amajlije. Ovaj komad pergamenta još nije stigao u Jeruzalem, ali je objavljena njegova fotografija.

Danas se Kodeks – svi dijelovi koji su pronađeni – mogu vidjeti u Izraelskom muzeju. Njegove tihe stranice pričaju nevjerojatnu priču, priču ne samo o rukopisu već o narodu koji se drži svoje Tore posljednjih 3.337 godina.

Duša naroda

Po mom mišljenju, ova priča odražava povijest našeg naroda. Ta knjiga bila je duša naroda, a narod je bio duša te knjige.

Baš kao i Kruna Alepa, i mi smo putovali iz zemlje u zemlju, ali smo se držali svoje Tore, i ona se držala nas. Kao rezultat toga, očuvali smo svoj identitet, ponekad tek u fragmentima, konačno se vraćajući – poput Kodeksa – u svoju vječnu domovinu.

Baš kao i za Krunu Alepa, i za nas su govorili da nas više nema; da smo uništeni. Ali na neki neobjašnjiv način, 3337 godina nakon Sinaja, i dalje se dobro držimo.

Židovski narod je ponovno napadnut. Tri tisućljeća kasnije, naši neprijatelji i dalje žude za genocidom nad Židovima, a svijet krivi Židove...

Moramo stajati ujedinjeni i snažni i uvijek se sjećati da dok god se držimo ove knjige, vječnost pripada nama.■



Chanoch Ben Yaakov

Šavuot – zašto se ne naziva Primanje Tore?

Dolazi Šavuot, objava Svjetlosti Tore. Naziva ga se još i Matan Tora, što znači "Dar Tore". Nigdje u Tori niti u Prorocima ni Spisima niti većini tekstova učenjaka o njemu se ne govori kao danu primanja Tore. Zašto?

Za Šavuot čitamo stihove iz paraše Re'e. Jedna od unutarnjih biti paraše Re'e je "odsutnost odvratanja".

Da to ukratko objasnim. Negativna sila koja se naziva Satan ima zadatak koji treba izvršiti. A to je da odvraća našu pažnju od duhovnog rada. Satan ne treba pobijediti, niti on to želi, u borbi između dobra i zla – već nam skrenuti pažnju i time oduljiti naš duhovni proces.

Što je zapravo Šavuot? On je poklon kompleta alata Tore koji nam omogućuje da prevladamo to ometanje. Bit ovih 48 stihova je da eliminiraju Satanovo odvratanje pažnje. Iskoristite noć Šavuota i stihove Tore koje ćete slušati da to postignete.

ZAUSTAVITE ODVRAĆANJE PAŽNJE!

To je jedna od duhovnih lekcija koju učimo iz paraše Naso koju ćemo čitati narednog Šabata. Naso znači "uzeti". Uobičajeno se u ovom stihu prevodi kao "brojati" ali to nije točno. Stih zapravo kaže "Uzmi glave djece Geršonove". Mnogi na to gledaju kao na biblijsku frazu, ali ako promotrimo ime Geršon shvatit ćemo da je njegov šoreš ili korijen gimel reš šin גרש što znači "izgnati", "izbaciti" ili "otjerati". Stih zapravo kaže "uzmi



glave djece da ih izbace iz domova njihovih otaca zajedno s njihovim obiteljima."

Naravno jasno nam je zašto prijevod ne slijedi ovakav smisao stihova jer većina ljudi to ne može objasniti bez mudrosti Kabale. Ovaj stih, po mom mišljenju, kaže da uzmete djecu i obrazujete ih do razine prethodnih generacija. Kako možemo uzdići duhovni nivo generacije? Učeći ih kako da dođu bliže HaŠemu. Podučavajući one koji žele biti najbliži HaŠemu da se povežu sa svojom intuitivnom stranom i koriste tehnike proroka da dosegnu najvišu moguću razinu svijesti.

U paraši Naso ima 176 stihova. To je najveća paraša u Tori. Kodne riječi koje su nam dali učenjaci su עמוס, *ajin mem vav sameh* (natovaren ili pakiran) i עמירב, *ajin mem jud nun dalet bet* (darujete moj narod).

Obje kodne riječi nagovještavaju poruku ove paraše. Najveći broj komentara na ovu parašu odnosi se na to da Tora navodi po 6 stihova za svako pleme, opisujući prinos koji je vođa svakog plemena donio za posvećenje Mikdaša u pustinji. A svaki od tih posveta i prinos je u potpunosti jednak po sadržaju, veličini i količini. Što nam je onda ovdje dano?

Postoji midraš koji objašnjava svijest svakoga od plemenskih vođa, te da se veličina prinosa i njegova količina razlikovala zbog toga što je svaki plemenski vođa imao drugačiju svijest.

Istina (koju znanost tek počinje otkrivati) je da je sve svijest HaŠema. Naša djela su drugačija kada je naša svijest drugačija. Možemo moliti dan za danom istu molitvu, upućivati isti zahtjev, pa ipak svaka molitva je drugačija jer je naša svijest drugačija. Čak i ako mislimo da je naša svijest identična činjenica da je molitva/zahtjev upućena u drugo vrijeme ili na drugom mjestu čini taj zahtjev drugačijim.

Možemo podučiti dijete da ne čini nešto što će mu naškoditi tako što ćemo mu dati batine. Jednom tako učinimo ispunjeni sviješću da pomažemo djetetu. To je pozitivan čin, poput blagoslova iz paraše Naso. Ili, ne daj B-že, možemo istući dijete zato što smo umorni i samo želimo da bude tiho. To su prokletstva iz te paraše.

Dijete će iz batina naučiti istu stvar. Mi ćemo požnjeti drugačiji efekt u svom životu. Nije li bolje požnjeti pozitivne posljedice? Promijenite svoju svijest. To je glavna pouka u ovoj paraši koja otpočinje učeći nas da odbacimo svoju svijest pa nastavlja dajući nam prinos plemenskih vođa i uči nas da svijest upravlja posljedicama naših postupaka.

Hag sameah!■

Prevela Tamar Buchwald



Biseri hasidske mudrosti

Kreativnost i rutina

Ovu je priču ispričao jednom rabi Nahman iz Breslova.

Imao kralj dva sina; jedan je od njih bio nešto pametniji od drugog. Manje pametnog je zaposlio kao svog rizničara, a onog drugog uopće nije zaposlio. Jedino što je od njega zahtijevao bilo je da po čitave dane sjedi uz njega.

Kad ga je jedan od savjetnika upitao za razlog takvom ponašanju, kralj mu je ovako objasnio:

"Za samo raspoređivanje novca koji si već zaradio nije potrebna neka posebna mudrost; čak i prosječan čovjek može to dobro obaviti. Moj pametni sin sjedi kraj mene i smišlja nove načine kako što brže napuniti riznicu; takav posao iziskuje izoštrenu inteligenciju."

Na isti način, da bi čovjek jednostavno slijedio ustaljenu rutinu, ne treba biti previše pametan; ali da bi pronašao nove putove do Stvoritelja, mora biti veliki *cadik*. ■

Postoje dva moguća razloga zašto bi se neki čovjek preselio iz jednog mjesta u drugo. Ili na mjestu na kojem se sada nalazi ne može postići što želi, ili jednostavno mora bježati. Jedini interes izbjeglice je da napusti mjesto na kojem se nalazi; svaki korak kojeg napravi služi u tu svrhu. Što više koraka napravi, to je udaljeniji od mjesta s kojeg je prisiljen bježati.

Za razliku od njega, čovjek koji želi stići na neko određeno mjesto zadovoljan je tek kad stigne do željenog cilja. ■

~ Magid iz Dubna

Pred nama je danas izazov da uistinu ujedinimo snage duha i materije. To znači prihvatiti dvojnost duha i tijela unutar nas samih, te harmonizirati naše materijalne i duhovne porive. Posebnost naše generacije ogleda se u jedinstvenom izazovu: pronaći jezik koji prodire u dubinu duše, nekonvencionalan jezik za rješenje nekonvencionalnog problema kako bi se primijenile vječne duhovne istine na suvremeni život. ■

~ R. Menachem Mendel Schneerson

Bisere sakupio i preveo Nenad Vasiljević





Vossi Katz, Breslov Research Institute:

Nastavi dalje, vojnici!

Čovjek se osjeća poprilično osamljeno dok nizbrdo vozi od Jeruzalema prema zračnoj luci Ben Gurion. Nakon što smo imali priliku otputovati u zemlju Izrael i nekoliko dana uživati u njenoj svetosti, nije ju baš lako napustiti i vratiti se u "normalan život". Srećom, sjetio sam se da sam imao prethodnika u tome. Reb Noson je nekoć putovao da bude s Rebe Nahmanom, no zbog toga što se njegova obitelj u to vrijeme protivila tome, Rebe mu je rekao: "Tebi moramo reći: 'Šalom aleihem! Ceis'hem l'šalom!' (zdravo i doviđenja) kako bi suprotstavljanje sveli na najmanju moguću mjeru." Rebe je zatim Reb Nosona podučio pouku, te je Reb Noson bio prisiljen napustiti svog voljenog Rebea i mentora.

Ovo je priča o našim životima. S vremena na vrijeme osjetimo ogromnu čežnju za B-gom i njegovom blizinom. Kadri smo puno učiti i moliti se sa snažnom koncentracijom i osjećajima. No najčešće se vratimo natrag u našu uobičajenu rutinu i osjećamo se udaljenima od

B-ga. Molimo se, ali naš um putuje na druga mjesta, imamo tek malo vremena ili duševnog mira za istinsko učenje Tore i za duhovne aktivnosti.

Rebe Nahman uči da, da bi stekao sposobnost da se uvijek vrati B-gu, čovjek mora biti stručnjak kako u "bježanju" tako i u "vraćanju". Biti stručnjak u "bježanju" znači da kada doživite veliko duhovno uzdizanje, morate shvatiti da je B-g velik i da zasigurno još niste došli do najviše razine duhovnosti - tako da sebe potaknete da nastavite stremiti još višoj razini. Biti stručnjak za "vraćanje" znači da kad se osjećate udaljenima i odvojenima, morate se sjetiti da je B-g posvuda, čak i na mjestima najniže razine - te pružite ruku i povežete se B-gom čak i na takvim mjestima.

Paraša od ovog tjedna broji Židove, za ono što se naziva "ići u vojsku" (*Brojevi 1,3*). "Ići u vojsku" znači da smo mi, svatko od nas, vojnici u B-žjoj vojsci. Naša je misija nastojati se povezati s Njim na svakom

mjestu - na našem poslu, u odnosima s našim prijateljima i obitelji, i u našim učionicama i sinagogama. Ali mnogo puta stvari jednostavno ne idu kako bismo htjeli. Stoga nas Tora bodri: "Budi vojnik!" Nauči kako "izaći" iz svojih predrasuda radi duhovnog rasta i uzdigni svaki aspekt života.

Što nas sprječava da učinimo ono što izgleda toliko očito i neophodno? Tora nam govori: "I Židovski narod bi se trebao utaboriti, svaki čovjek u skladu sa svojim taborom i svaki čovjek u skladu sa svojom zastavom" (*isto, 1,52*). Kasnije, Tora pohvaljuje Židove zato što tako čine: "Tako su se oni utaborili u skladu sa svojim zastavama i tako su putovali" (*isto, 2,34*). Što to znači za nas?

Kada se Moše uspeo na goru Sinaj B-g je ostale Židove upozorio da se ne pokušavaju popeti na goru. Postojala je određena granica - Židovskom narodu je bilo zapovjedbano da oстане tamo gdje je. U našem svakodnevnom životu, dok proživljavamo trenutke razdvojenosti od B-ga i trenutke uzdizanja, moramo se "utaboriti" i živjeti u skladu s našim vlastitim okolnostima. Naše posebne i jedinstvene živote i iskustva B-g je kreirao prema nama, tako da utru put do postizanja konačnog povezivanja s našim Stvoriteljem. Ako pazimo da ne prestupimo svoje granice uspoređujući sebe s životima drugih ljudi ili s "viđenjem" kako bi naši životi trebali izgledati, mi ćemo zaslužiti da budemo priključeni B-žjoj vojsci.

A gutn Shabbos!

Hag sameah i šabat šalom!■

Prevela Tamar Buchwald





Rabbi Doniel Baron:

Gematrija – Židovsko brojanje

Našim brojanjem prema Šavuotu, mi se trudimo dostići Jakovljev nivo. Mi brojimo 49 dana, koji predstavljaju Ezavov svijet, svijet mnoštva, kao potpunu ekspanziju broja sedam, što predstavlja prirodu koja nas okružuje. Mi dostižemo do maksimalnog što nam svijet kvantitete pruža. Nije stoga iznenađujuće da je Moab, narod iz kojeg potječe Rut, u gematriji 49, predstavljajući svijet svega što je fizičko, svijet u kojem se gomila sve što je kvantitativno. Ali ako odemo samo korak dalje dostižemo 50, koji predstavlja *kol* kojeg je posjedovao Jakov. Brojčana vrijednost *kol* je 50. Naš *kol* nam omogućuje da odemo iznad detalja i stopimo ih u jednu jedinstvenu cjelinu, da transcendiramo kvantitativni svijet i dosegnemo ono Sve što ujedinjuje. To je taj uzvišeni nivo koji nas izvodi iz djetinjstva, iz našeg statusa novorođenčeta, i vodi prema zrelosti, i svako naše iskustvo koje smo imali na tom putu, transformira u jednu jedinstvenu temu. Ono nam omogućuje da dođemo iz najmračnijih dubina, jer i Davidova linija proistječe od skromnih korijena, i da dosegnemo najviše nivo.

Mi smo primili Toru 50-ti dan, a ne na neki određeni dan iz kalendara. To je produkt našeg brojanja kroz sve nivoje prirodnog svijeta, i dostižući transcendentalnost na takvom stupnju da mi čak više i ne brojimo 50-ti dan - dan koji se ne može izmjeriti kvantitetom. Napro-



tiv, mi do njega jedino dospjevamo. Na taj dan, mi smo stajali podno gore Sinaj kao jedna osoba, sa jednim srcem. Mi nismo bili predstavljeni milionima, nego smo bili jedno. Na sličan način, Tora se odnosi na svaki aspekt našeg života, i daje uputstva za svaku moguću situaciju. Ona ujedinjuje svaki detalj, stapa svaki odvojeni sastavni dio. Ona je taj krajnji Sve. Ona nam omogućuje da svoja najružnija iskustva i naše najskromnije porijeklo ujedininimo u veću cjelinu.

Do današnjeg dana, ta moć je preživjela. Kroz proces Šavuota i dana koji vode do njega, mi možemo transcendirati našu povijest i ujediniti sve pojedinosti iz naših prošlih iskustava i dovesti nas do one točke u kojoj mi transcendiramo ono što smo to tada bili i postajemo nešto veće.■

Preveo Aleksandar M. S.



Nathan Lopes Cardozo:

Tora: Nelzbležan i uznemirujući tekst

Učenje Tore postalo je gotovo nemoguće. Problem nije u Tori, nego u onome koji čita.

Čitanje teksta traži hrabrosti da se suočite sami sa sobom. Ono znači stajati pred ogledalom i postaviti si zastrašujuće pitanje: tko mi doista jesmo.

Nažalost, to je jedna od osobina koju smo mi, suvremeni ljudi, izgubili. Uvjerili smo sebe da moramo biti intelektualci, uklonili svaku subjektivnost i priklanjamo se samo znanstvenom istraživanju. I tako se naše Ja izgubilo, jer u stvarnosti mi smo svežanj emocija, strasti i subjektivnosti od kojih ne možemo pobjeći.

Ipak, mi proglašavamo prava duha. Ali ona ulaze samo u naše knjige i rasprave, a ne i u naše živote. Ona ne ulaze u naše svakidašnje trenutke, već stoje kao spomenici - impresivni, ali vrlo udaljeni.

Stoga se ne možemo baviti biblijskim tekstom. On nam zuri u lice. Znamo da se moramo pomiriti sa sobom prije nego što se možemo usuglasiti sa Knjigom, jer ona od nas zahtijeva da se odrekemo nečega za što čak nismo ni svjesni da postoji.

Čak su i religiozni uzvisili religiju do te mjere da je dobar dio njezinog utjecaja na svakodnevni život izgubljen. Nalazi se na najgornjem katu njihove duhovne kuće i razdijeljena je na dijelove. Ali namjera Tore je upravo obrnuta. Njezine riječi, događaji i zapovijedi smješteni su usred ljudi, obavijeni poviješću i svjetovnim stvarima. Većina Tore bavi se prirodnim tokom života čovjeka. Tek sporadična čuda omogućuju nam da čujemo šumove iz drugog svijeta koji postoji s one strane. Ovi nas trenuci podsjećaju da je B-g, na kraju krajeva, jedini pravi entitet u cijelom postojanju. Ali Tora je priča

o tome kako B-g egzistira među smrtnim ljudskim bićima, sa njihovim običnim nevoljama i radošćima. To nije priča o B-gu na nebu, nego o B-gu u ljudskoj povijesti i osobnom susretu.

Tekst je autor naroda

Biblijski tekst nemoguće je razmatrati onako kako bismo razmatrali svako drugo klasično djelo. To je zbog toga što narod Izraela, prema židovskoj tradiciji, nije autor ovog teksta. Tekst je autor naroda. Tekst je taj koji je stvorio narod. Stvorio je specifičan i jedinstven identitet židovske nacije.

Proučavanje Tore zahtijeva umijeće čitanja koje omogućava otkrivanje suštine i prirode živog naroda koji se bori sa životom i s B-žjim zapovijedima.

George Steiner je to dobro izrazio u članku "*Our Homeland, the Text*" (*Nаша domovina, tekst*, 1996.) kada je napisao, "Scenarij ... je ugovor s neizbježnim. B-g je, u dualnom smislu izgovorene riječi i obavezujuće potvrde, 'dao svoju riječ', Njegov Logos i Njegovu jamčevinu, Izraelu. To se ne može raskinuti ili opovrgnuti."

Ovo je postalo veliki izazov suvremenom biblijskom tumačenju. Mnogi se znanstvenici i mislioci pitaju nije li neusporediva katastrofa holokausta stvorila ozbiljnu egzistencijalnu krizu u kojoj je tekst, po svojoj definiciji, bio poništen. Možemo li još uvijek govoriti o savezu koji je važeći, savezu kojim je B-g obećao zaštititi Svoj narod, nakon što je 6 milijuna Židova - uključujući 1,5 milijuna djece - u pet godina izgubilo svoje živote, u najstrašnijim okolnostima?

Razlog zašto postavljamo ovo pitanje nije samo to što se čini da je Savez raskinut, već i to što se povijest - a posebice židovska povijest

- uvijek gledala kao živi komentar biblijskog teksta. Tekst je davao značaj povijesti i istovremeno poprimao svoje religijsko značenje.

No, ima li tekst značaja i danas nakon što je povijest prekršila kriterije za njegovo ispravno i zavjetno tumačenje?

Suvremeni znanstvenici sugerirali su da, nakon holokausta, postoji potreba da se oslobodimo ovog zavjetnog teksta u korist oblikovanja naše sudbine i povijesti posve svjetovnim terminima. Holokaust je dokazao, vjeruju oni, da se ne možemo osloniti ni na koga drugoga osim na sebe, te da čak i povratak u Izrael treba shvatiti kao sekularno oslobođenje od iskustva *galuta*.

Novi komentar

U ovakvom kontekstu "komentar" treba prihvatiti jedan novi izazov: pokazati ne samo da, kako je navedeno u tekstu, savez nije odbačen, već da je u potpunosti sposoban nositi se s novim uvjetima sekularnosti poslije holokausta. Bez da postane žrtvom apologetike, biblijska interpretacija morat će ponuditi nov pristup suočavanju s iskustvom holokausta u potpuno vjerskom okruženju, utemeljenom na tekstu i odvesti ga preko njegovih granica.

Morat će odgovoriti na činjenicu da je B-g najtragičnija figura u cijeloj povijesti, čineći naš život ponekad uzvišenim, a u druga vremena katastrofalnim. Biblijski tekst je tu da nam kaže kako da živimo s tim B-gom i da pokušamo shvatiti smisao u pozadini te apsurdne situacije.

Ali prije svega, suvremeni komentari moraju se potruditi da Tora progovori ateistu i agnostiku, jer oni trebaju shvatiti da je tekst prepun primjera iskrenih poricatelja i sumnjičavaca koji su se čitavog života borili s velikim egzistencijalnim pi-



(nastavak sa 26. stranice) **Nathan Lopes Cardozo: Tora: Neizbježan i uznemirujući tekst**

tanjima. Cilj nije vratiti ateiste i agnostike vjeri, već pokazati kako čovjek može biti religiozan a da je agnostik, a možda čak i ako je ateist; učiniti ih svjesnima da je nemoguće živjeti bez da se upusti u potragu za smislom, bez obzira pronašao ga čovjek ili ne. Važna je potraga; krajnji rezultat mnogo manje. Umjetnost je suzdržati se da se takvu potragu na odbaci u ropotarnicu povijesti.

To što mnogi svjetovni ljudi više ne čitaju Toru ogromna je tragedija. Tora je previše važna da bi mogla biti prepuštena vjerniku. Ljepota svakodnevnog života poprma drugačiji i viši smisao kroz Toru, a to može kod ateista potaknuti pomalo mistično iščekivanje, koje mogu iskusiti dok su sami ili dok gledaju zalazak sunca na plaži. Rađa se glas i govori im, osjećaju melankoliju koja priziva nešto daleko i iznad. Nađu se u situaciji koja ih iznenada gurne preko ruba, pa ih obuzme doživljaj uzvišenijeg postojanja. To je shvaćanje da je biblijski B-g, B-g s Kojim se raspravlja, Kojeg se kritizira i Koji želi da ga ljudska bića traže, pa makar to završilo njihovim negiranjem Njega.

Istražujući židovsku povijest, vidimo drastične promjene u pristupu biblijskom tekstu. U početku on se čuo, a ne zapisivao. U početku je Mojsije primio Toru kroz izgovorenu Riječ: "Riječ vam je vrlo blizu; u vašim je ustima i u vašem je srcu, da biste je izvršili." (*Ponovljeni zakon 30, 14*). B-g je možda nezamislivo daleko, ali Njegov glas čuje se u blizini.

U kasnijoj fazi izgovorena Riječ je polako utihnula i postupno bila zamijenjena pisanom Riječi. S nestankom proročanstva, B-žja je Riječ potpuno utihnula i tada se mogla samo čitati. Riječ je, dakle, bila zamrznuta i riskirala da stagnira. U toj fazi bilo je neophodno odmrznuti Riječ, što je postao značajan zadatak Mudraca i komentara tijekom stoljeća.

Relevantnost i vječnost

Nakon toga ušao je i treći element. Tekst je morao biti relevantan za narštaj koji ga proučava, a u isto vrijeme ostati vječan. Komentatori su se kroz stoljeća borili s tim problemom. Kako da čovjek sačuva vječnost Riječi i istovremeno je učini relevantnom za određeni vremenski trenutak? Mnogi su komentatori bili djeca svog vremena i jasno su čitali tekst kroz prizmu razdoblja u kojem su živjeli. Perspektiva vječnosti često je bila gurnuta u pozadinu kako bi se naglasila velika poruka za sadašnje vrijeme. Veći dio aspekta vječnosti time je postao ugrožen, zbog čega je nekoliko ljudi postavilo pitanje koliko je zapravo ovaj tekst vječan.

Drugi su komentatori pisali kao da se u židovskoj povijesti ništa nije događalo. To je bio odraz neobične situacije u kojoj se židovski narod nalazio u *galuti*: njegove ne-povijesnosti. Nakon uništenja Hrama židovska povijest se zaustavila.

Iako se mnogo toga dogodilo, s teškim posljedicama po Židove, oni su u suštini svoje živote živjeli izvan povijesnih okvira prirodnog napretka. To je postalo razdoblje egzistencijalnog čekanja, sve dok nije ponovno otkrivena uspostavom Države Izrael 1948. godine.

Tada su, neizbježno, neki komentatori svoje egzege pisali u povijesnom vakuumu. Stoga su se studenti često suočavali s dvostrukim osjećajem. Mada su bili očarani sjajnim uvidom komentatora, bili su se prisiljeni zapitati: "Pa što? Kakav utjecaj ovo tumačenje ima za mene, u ovom trenutku?" Ovdje nailazimo na situaciju u kojoj se relevantnost žrtvuje radi vječnosti.

Po povratku židovskog naroda u svoju pradomovinu, Židovi se suočavaju s neviđenom situacijom, što ima ozbiljne posljedice na biblijske komentare. Zbog vrlo snažnog tren-

da prema sekularizmu, uzrokovana holokaustom i drugim čimbenicima, pitanje relevantnosti nasuprot vječnosti snažno se povećalo.

Danas postoji veća i žurnija potreba da se pokaže relevantnost teksta. Radikalne promjene u židovskoj povijesti zahtijevaju odvažniji i nov način razumijevanja teksta kao živog saveza. Istodobno, drastična sekularizacija svjetskog židovstva i izraelskog načina razmišljanja zahtijeva potpuno nov pristup u predstavljanju čitatelju mogućnosti vječnosti Tore. Uz manje iznimke, religiozni svijet nije pružio adekvatan odgovor.

Inovativnost u percepciji

Najviše zabrinjava činjenica da se većina danas objavljenih židovskih knjiga komentara u ortodoksnim krugovima sastoji od kompilacija i odabira prijašnjih autora bez otvaranja novih vidika. Kao da izvorne interpretacije više nisu moguće. B-žje riječi tretiraju se kao da su iscrpljene. Ta pojava prevladava u dobrom dijelu ortodoksnog svijeta. Židovski komentari sve više postaju pisanje glosa na glosu, umjesto stvaranja novih uvida u živi savez s B-gom.

Nema sumnje, nije svaka osoba opremljena znanjem i kreativnošću potrebnom za izvršavanje tog zadatka. Ipak, treba biti svjestan opasnosti "prekomjernog znanja". Kada su studenti zatrpani ranijim tumačenjima, oni u dobroj mjeri mogu postati njihovim zatvorenicima i izgubiti vještinu neovisnog razmišljanja.

Ono što je potrebno jest inovativnost u percepciji, gdje svježe ideje mogu rasti u glavama onih koji žele kreativno razmišljati o klasičnim izvorima, a da ih ne ometaju unaprijed stvorene predodžbe. Tek tada ćemo vidjeti nove pristupe koji će se moći suprotstaviti izazovima našeg vremena.■



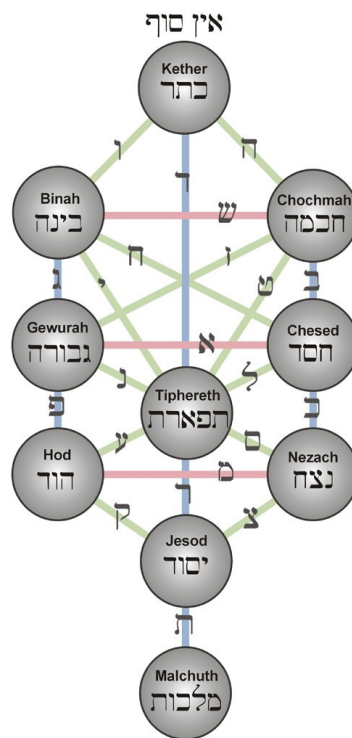
Kabalisti gledaju na otkrivenje na gori Sinaj kao na vrhunac ljudske povijesti, budući da nam je na ovaj dan dana prilika da pokažemo sve što smo htjeli i sve što bismo ikada mogli željeli. Od tada je čovječanstvo pokušavalo ponovo zadobiti ono što smo imali na gori Sinaj. Tora sa svim svojim komentarima ima samo jedan cilj, a to je da dovede čovječanstvo u stanje koje je ono postiglo na gori Sinaj.

Revolucija u ljudskoj svijesti

Objava na gori Sinaj sadrži tri poruke koje su izvršile utjecaj na ljudsku povijest i još uvijek se nalaze u pozadini našeg ljudskog nagona prema boljoj budućnosti, za sve nas:

1. Veliki iskorak, iz ropstva u slobodu, iz tame u svjetlo

Putovanje do gore Sinaj, više je od svega, simbol puta koji svaka osoba treba proći kako bi postala pravo ljudsko biće - čovjek, stvoren na sliku B-ga. Stanje svijesti robova u Egiptu predstavlja duševno stanje očaja i bespomoćnosti. Onaj koji je zaokupiran okrivljavanjem drugih za sve svoje nevolje, muke i boli, rob je očaja i svojih grešaka iz prošlosti. On će također zauvijek biti rob gluposti i / ili tiranije drugih. Rob nije u stanju uvidjeti mogućnost nekakve druge stvarnosti; on robuju svom duševnom stanju beznađa. Izlazak i brojanje *omera* simboliziraju mogućnost svake osobe da napravi iskorak i preskoči 49 vrata nečistoće, očaj i tamu, i promijeni svoju stvarnost u ono suprotno. To upravo suprotno predstavljeno je



blagdanom Šavuotom. Kaže se da je tijekom Objave na gori Sinaj narod Izraela stajao ispod te planine, sjedinjen kao jedno biće. To je bilo istinsko jedinstvo ljubavi i brige među svim pojedincima cijele nacije. Stoga, kada su ploče bile dane (*Izlazak* 32,16), mudraci kažu da je na pločama bila "sloboda".

"Sloboda" je stanje duha u kojem je osoba povezana sa svojom stvarnom suštinom, B-žjom slikom. Osoba koja je povezana s idejom da je stvorena na sliku B-ga razumije da sloboda znači preuzeti svu odgovornost za svoju sudbinu, za svoje postupke i svoje emocije, osjećaje i misli. Sloboda je sposobnost da se plovi prema gore. Objava na gori Sinaj pruža nam nadu, sposobnost da vjerujemo da je rješenje tu iza ugla, da imamo moć da stvorimo novu, bolju stvarnost. Samo mora-

mo i dalje vjerovati i nastaviti pokušavati. Objava na gori Sinaj dala nam je veliki dar, sposobnost da doživimo pravu ljubav. Na istinsku izvornu ljubav može se naići samo među slobodnim ljudima, onima koji su dobro povezani sa svojom vlastitom suštinom - slikom B-ga. To nije ona ljubav koju većina ljudi doživljava, a koja je u stvari vrsta ovisnosti koja osobu dovodi do očaja, tjeskobe i jada.

2. Vjera u dobrotu i poštenje

Deset Izjava, koje su greškom bolje poznate kao Deset zapovijedi, i svijest koju one predstavljaju ukazuju na najveću revoluciju koja se dogodila u povijesti ljudske svijesti. Zohar tih Deset iskaza vidi kao manifestaciju deset *sefirot* Drva života, emanaciju dobrote i blaženstva od Stvoritelja svojim voljenim stvorenjima. To je također i manifestacija pravila koje uči da je "svrha stvaranja pružiti Njegovo blaženstvo i dobrotu Njegovim stvorenim bićima". Bilo je to po prvi put u povijesti čovječanstva da je otkriven sustav pravila koji je objašnjavao sustav "uzroka i posljedice", na način koji je imao moć da čovječanstvo izvede iz mraka. Tora uči da će moralno ponašanje, preuzimanje odgovornosti i vjera u dobrotu biti nagrađeni uspjehom u svim područjima života, posebice ispunjenjem u ovom svijetu i u svijetu koji dolazi. Pravila Tore nisu tek privremena, pravila koje su stvorili ljudi; to su univerzalni zakoni koji su ujedno Savez između osobe i njegovog tvorca, iznad ograničenja prostora,



(nastavak sa 28. stranice) **Rabbi Shaul Voudkevitch, Live Kabbalah: Tjedni Zohar – Šavuot**

vremena i ljudske logike. Statistika u posljednjih nekoliko desetljeća pokazuje da postoji izravna povezanost između društvenog i ekonomskog statusa društva i njihovog povjerenja i vjerovanja u pravila "uzroka i posljedice" i zakona iz Deset iskaza.

3. Put prema besmrtnosti

Zohar nas uči da je jedan od najvećih darova koji nam je bio dan na Sinaju bio dar besmrtnosti. Adamov grijeh donio je na svijet prokletstvo smrti a objava na gori Sinaj je simbol ispravljanja Adamova grijeha. Prema kabalistima, duhovna će svijest blagdana Šavuota dovesti čovječanstvo do toga da shvati kako smrt i starenje nisu proglas s neba, već su stanja koja se daju liječiti. Poznato je da su sretni i duhovni ljudi manje bolesni i da je njihova sposobnost da se oporave puno veća od one drugih ljudi. Mnogi kabalisti smatraju da se suočavamo s vremenima u kojima će ljudska

svijest internalizirati poruku da je prava sloboda pri ruci, i stjecanje slobode od anđela smrti (u židovskoj tradiciji poznato kao uskrsnuće mrtvih) će biti istinska mogućnost. Nije slučajnost da je anti-aging industrija u posljednjih nekoliko godina toliko napredovala.

Kako se možemo sa svime ovime povezati tijekom Šavuota?

U Zoharu i u spisima rabina Isaaca Lurije zapisano je da za vrijeme brojanja *omera* mi izgrađujemo svoju sposobnost da pobjegnemo iz ropstva, da postanemo slobodni. Dok, u sumrak dana, dolazi praznik Šavuota, vrlo moćna metafizička sila spušta se u naš svijet; i tu silu jezik kabalista naziva "*sefira ketera*". Ova sila je ono što nas može spojiti sa svim idejama i shvaćanjima koja smo naveli u gornjem tekstu. To možemo usporediti s preuzimanjem vrlo naprednog programa na računalu. Preuzimanje se nastavlja tijekom noći. Način da dobijemo pri-

stup tom daru je čitanje teksta po uputama Rabi Šimona bar Johaja i rabina Isaaca Lurije. Ovaj se tekst naziva "*Tikun Šavuota*" i sastoji se od odabranih stihova iz svake *paraše* (Pet knjiga Mojsijevih podijeljene su na više od 50 dijelova, koje nazivamo *parašama*) u Tori (tri stiha na početku i na kraju svake *paraše*), iz proroka i iz svih drugih knjiga iz Tanaha, Biblije (svih 24). Čitanje se nastavlja s različitim tekstovima iz Mišne, Sefer Jecira (Knjige Postanka) i Zohara. Čitanje se nastavlja kroz cijelu noć. U jutarnjim satima, nakon jutarnje molitve, čita se iz knjige Izlaska priča o Objavi na gori Sinaj. Zohar i Midraš uče da se događaji iz Objave na gori Sinaj mogu nazvati vjenčanjem između Svetog Blagoslovljen bio On i naroda Izraela. Rabi Šimon Bar Johaj nas u Zoharu uči da je cjelonoćno učenje poput priprema haljina i ukrasa za mladenku, a oni koji pripremaju mladenku za vjenčanje, bit će joj kumovi u tom velikom trenutku. Sila ove noći i jutra koje slijedi nakon nje toliko je velika, kaže Zohar, da se svakome tko slijedi gore navedene upute jamči da neće umrijeti te godine i da ga ne može snaći zlo, tjelesno ili duhovno. Moć Šavuota je veća od moći Jom kipur, jer svatko tko je osuđen na smrt na Jom kipur tu presudu može izmijeniti na Šavuot. I tako nas praznik Šavuota povezuje sa snovima i nadama čovječanstva, od zore njegove povijesti, s nadom za istinskom ljubavi, jedinstvom, besmrtnosti i slobodom od anđela smrti te svih boli i patnje. ■

Prevela Tamar Buchwald





Iz domaćeg tiska

PEDESETI DAN NAKON PASHE

Židovi proslavljaju Šavuot

Glas Slavonije

Naši sugrađani Židovi od četvrtka navečer do subote navečer slave blagdan Šavuot. Posrijedi je Blagdan tjedana, koji se još naziva i Blagdan žetve, Blagdan prvina, Aceret, i Blagdan davanja Tore. Ovaj se blagdan proslavlja sedam tjedana (7x7) nakon blagdana Pashe, ili Pesaha, i jedan je od triju hodočasničkih blagdana u židovstvu, uz Pashu i Sukot. To znači da su drevni Izraelci koji su živjeli u Judejskome Kraljevstvu imali obvezu hodočašća u jeruzalemski Hram koji se nalazio na današnjem Hramskom brdu. Ta odredba ticala se is-

ključivo muškaraca koji su u hramu morali prinijeti životinju žrtvu paljenicu. Nakon što su Rimljani srušili drugi hram, 70. godine poslije Krista, ta je obveza iščezla. Kako uči židovska teologija, tako će biti sve dok ne bude u Jeruzalemu sagrađen treći hram, no to će biti povezano s dolaskom židovskog Mesije i uskrsnućem mrtvih, što je temelj judaističke eshatologije.

Među običajima koji su se u nas zadržali jest objedovanje palačinki sa sirom, i drugih sličnih slastica. Ako budete željeli čestitati svojim židovskim susjedima ili prijateljima Ša-



vuot, to ćete moći učiniti izgovaranjem ovih riječi: "Gut yom tov" (u skladu s aškenaskom

tradicijom), ili "Chag same'ach" (sefardski).■

JEVREJSKI PRAZNICI

Šavuot

Jevrejska zajednica Crne Gore

Šavuot (ili Šavuot - naziv koji koriste Aškenazi; inače u prevodu: "nedelje/sedmice") je jevrejski praznik koji se slavi po jevrejskom kalendaru 6-tog dana meseca sivana (krajem maja ili početkom juna). Prema tradiciji Šavuot se slavi u znak sećanja na dan kada je Bog dao Toru (Bibliju) svekolikom jevrejskom narodu koji se okupio na Sinajskoj Gori, mada povezivanje praznika Šavuot sa "davanjem Tore" nije eksplicitno navedeno u biblijskim tekstovima. Sam praznik predstavlja jedan od tri "biblijska hodočasnička praznika". Datum slavljenja Šavuota se direktno povezuje sa praznikom Pesah. U Tori se navodi sedmonedeljno odbrojanje, koje počinje drugog dana Pesaha i neposredno se nastavlja sa Šavuotom. Šavuot se slavi u Izraelu jedan dan, a u Dijaspori (izvan Izraela) dva dana, iako Jevreji koji slede reformski Judaizam slave Šavuot samo jedan dan i u Dijaspori.

Šavuot se takođe povezuje sa sezonom žetve žitarica u Izraelu. U stara vremena, žetva žitarica je trajala sedam nedelja,

i predstavljala je vreme zadovoljstva. Počinjala je sa žetvom ječma u vreme Pesaha i završavala se sa žetvom pšenice u vreme Šavuota. Šavuot stoga predstavlja praznik kojim se završava sezona žetve žitarica, slično kao što osmi dan praznika Sukot predstavlja završetak berbe voća. U vreme postojanja Hrama u Jerusalemu, bilo je uobičajeno davanje dve vekne hleba napravljene od žita požnjevenog na Sukot.

Tradicionalno slavljenje praznika Šavuot i danas podrazumeva odsustvovanje sa posla, verski deo i svečani večernji obrok. Šavuot karakterišu i posebni običaji (minhagim). Među ove običaje, koji su tipičniji u aškenaskim zajednicama, spadaju:

Akdamot - čitanje liturgijskih pesama za vreme jutarnje službe na Šavuot. Sefardi ne čitaju akdamot, već pre večernje službe pevaju pesmu zvanu azharot, koja podseća na biblijske komande, sa navodnjem pozitivnih komandi prvog dana praznika i negativnih komandi drugog dana.

Halav (mleko) - konzumiranje



mlečnih proizvoda kao što su mleko i sir: "cheesecake" (čizkejk) i blinci sa sirom i drugim filom se tradicionalno serviraju za Šavuot.

Ruta - čitanje Knjige o Ruti (Megila o Ruti) u vreme jutarnje službe. Knjiga o Ruti odgovara prazniku Šavuot po dva osnova: opisu žetve ječma i pšenice, i Rutinjoj želji da postane pripadnik jevrejskog naroda, koji se razlikuje time što prihvata Toru (Bibliju). Šta više, na kraju Knjige se opisuje veza Rute sa Kraljem Davidom, odnosno navodi da je Kralj David čukun-unuk Rute. Prema tradiciji, David je bio rođen i umro na dan Šavuota.

Jerek - ukrašavanje kuća i sinagoga zelenilom. Prema Midrašu, na Sinajskoj Gori je očekivano procvale cveće u

vreme Mojsijevog primanja Tore (Biblije) na njenom vrhu. Zelenilo takođe simbolizuje i priču o Mojsiju koji je kao tromesečna beba pronađen u šikari u kolevcu koja je plutala na vodi - Mojsije je bio rođen 7-mog adara i pušten 6-tog sivana (po jevrejskom kalendaru) niz reku Nil - na isti dan na koji je on kasnije doveo jevrejski narod na Sinajsku Goru da dobiju Toru (Bibliju).

Limud Tora - proučavanje Tore (Biblije) tokom cele noći. Name, predmet proučavanja može biti bilo koja tema, ali su teme iz Talmuda, Mišne i Biblije najčešće. U mnogim jevrejskim zajednicama, muškarci i žene uzimaju učešća na posebnim časovima i diskusijama sve do same zore.■